kılavuzumuz bilimsel sosyalizm, silahımız partimizdir

çark başak

türkiye işçi partisi merkez yayın organı

yıl:1 sayı:12 — 1 ağustos 1976 pazar — 150 kuruş

GENEL BAŞKAN BEHİCE BORAN'IN TÖB - DER 3. OLAĞAN GENEL KURULUNDAKİ KONUŞMASI

ÖĞRETMENLER İŞÇİ SINIFIYLA OMUZ OMUZA

Öğretmenler 1971 öncesinde de, şimdi de en çok baskıya, kıyıma, can alıcı saldırılara uğramış ve uğramakta olan bir topluluktur. Bu kuşkusuz bir raslantı değildir. Bunu gericilikle ilericiliğinin mücadelesinin öğretmenler düzeyinde belirtisi olarak nitelemek, açıklamak da yeterli değildir. Yeterli değildir, çünkü soyut bir tanımlamadır. Gericiliği, ilericiliği toplumsal temeline, yani toplumsal yapıya oturtmak gereği vardır.

TÜRKİYE KAPİTALİZMİ ZORLUKLAR İÇİNDE BOCALIYOR

Türkiye'nin emperyalist - kapitalist dünya ilişkileri ağı içinde, bu dünyaya bağımlı geri bir kapitalizm olduğunu artık hep biliyoruz. Genel kurul için hazırlanan raporda da bunun belirtildiği görülüyor. Kapitalizm kendi tabiatı gereği uzlaşmaz çelişkiler barındıran ve çelişkileri zamanla keskinleşen bir sistemdir. Türkiye gibi dışa bağımlı geri bir kapitalizmde ise bu çelişkiler daha da keskindir. Üstelik, gelişmemiş, geri olduğu için kapitalizm öncesi, feodal kalıntılar da, giderek tasfiyeye uğramakla beraber, yine de bir ölçüde varlığını sürdürmektedir. Bu durum, çelişkilerin daha çeşitli olması ve üst üste binmesi sonucunu doğurmaktadır. Toplumsal mücadele daha çok yönlü ve karmaşık bir hal almaktadır.

Öte yandan, geri kapitalizmin egemen sınıfı burjuvazi, kapitalizmin geçen yüzyıllarda batıda gördüğü ve şimdi Türkiye'de görmesi beklenen tarihsel görevi yerine getirecek güçte değildir. Batıda kapitalizm iç ve dış sömürüye dayanmasına, büyük sosyal adaletsizlikler yaratmasına rağmen, geçmişinde olumlu tarihsel bir görev yapmıştır. Çok daha geri bir sistem olan feodalizmi tam tasfiye etmiş, Sanayileşmeyi gerçekleştirmiş ve geliştirmiş, bilimin, teknolojinin ilerlemesine yol açarak toplumu ileri bir donanımla donatmıştır. Dışa bağımlı geri Türkiye kapitalizmi ve onun egemen sınıfı burjuvazi bu görevi yapamamaktadır ve yapamayacaktır. Geçmişe kıyasla göreli bir gelişme vardır. Ama bu gelişme, gelişmiş sanayi ülkeleriyle arayı kapatacak, Türkiye'yi çağdaş, ileri toplum düzeyine eriştirecek nitelik ve güçte değildir. Sözü fazla uzatmadan kesinlikle diyebiliriz ki, yirminci yüzyılın ikinci yarısında emperyalist kapitalist dünyaya bağımlı geri ülkeler için kapitalist sistemle kalkınıp gelişmiş ileri toplumlara erişmek yolu kapalıdır. Dünya tarihinde, toplumsal evrimde yeni bir aşama, daha ileri bir düzeyde yeni bir toplumsal sistem belirmiştir: Sosyalizm.

Günümüzde bağımlı ve geri ülkeler için emperyalizmin pençesinden kurtulup tam bağımsızlığa ve en ileri toplumsal düzeye yönelmenin yolu, sosyalizmi hedef alan bir kalkınma yoluna girmektir. Kapitalist sisteme bağlı bugünkü Türkiye ekonomisi ise, böyle bir kalkınmayı gerçekleştirebilmek şöyle dursun, 1960'lardan bu yana dilimize malolmuş ve çok kullanılan bir deyimle «dar boğaz»lar içindedir. Egemen sınıf ve iktidarları yatırımlar için finansman kaynakları bulma dar boğazıyla karşı karşıyadır. Üretilenleri satamama, «pazarlama» dar boğazı içindedir. Şiddetli döviz sıkıntısı, darboğazı vardır. Açık işsizlik resmi rakamlarla iki milyonu aşmıştır ve her yıl yüzbinlerin katılmasıyla daha da büyümektedir. Gizli işsizlik de cabası. Fiyatlar başını almış gidiyor, enflasyonda rekor düzeylere ulaşılıyor. Bu ekonomik tabloya bilim, teknik, kültür, eğitim, sağlık ve diğer sosyal uğraş ve hizmetlerdeki sorunları ve yetersizlikleri eklersek Türkiye kapitalizminin ve onun egemen sınıfı burjuvazi ve müttefiklerinin ne büyük zorluklar içinde bocaladığı kolayca anlaşılır.

BURJUVAZİNİN YÖNTEMLERİ VE ÖĞRETMENLER

Keskinleşen çelişkilerin şiddetlendirdiği toplumsal mücadeleler ve kitlelerin yükselen talepleri karşısında, ekonominin çırpındığı dar boğazlar içinde burjuvazi ve müttefikleri ekonomik ve politik egemenliklerini sürdürebilmek için başlıca iki yönteme başvuruyorlar: birincisi, kaba kuvvet saldırıları, baskınlar, dövmeler, yaralamalar, öldürmelerle tüm ilerici, demokratik, devrimci, sol, sosyalist güçleri, örgütleri, kişileri ürkütüp sindirmek, etkisizleştirmek. İkincisi, çok partili ve parlementolu bir görünüm altında anti - demokratik, faşizan bir yönetimin hukuksal, örgütsel ve ideolojik yapısını oluşturmak. Bir yandan iki kez değiştirilmiş Anayasa daha da değiştirilmek isteniyor, kanunlar değiştirilerek anti - demokratik hükümler getiriliyor ve getirilme hazırlıkları yapılıyor. Öte yandan devlet aygıtını tam ele geçirebilmek için devlet mekanizmasının tüm kesimleri faşistleştirmeye ve/veya gericileştirmeye çalışıyor.

Öğretmenler kitlesine yapılanlar bu çerçeve içine oturuyor. Birincisi, Öğretmenlerin mesleki örgüt lokallerine, toplantılarına, evlerine, kendilerine saldırılar, dinamitlenme ve kurşunlanmalarla, işten atma ve sürgünlerle bu kitlenin demokratik hak ve özgürlüklerine sahip çıkma yetenekleri, mücadeleciliği kırılmak ve bastırılmak isteniyor. İkincisi, devlet aygıtını ele geçirmenin bir parçası olarak ve sömürüye dayalı düzenin ve sınıfsal iktidarın sürdürülebilmesinin ideolojik dayanağını oluşturmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı Örgütünden ve tüm öğretim ve eğitim kurumlarından ilericiler, demokratlar, devrimciler uzaklaştırılıyor. Hiç bir toplum sistemi yalnızca baskıcı uygulamalarla, polis, jandarma, mahkemeler ve hapisaneler aracılığı ile uzun süre ayakta kalamaz. Askeri cuntalar dahi kalamaz. Mutlaka ideolojisini, düzenin çıkarlarına uygun görüş ve inançları kitlelere aşılayarak bir taban oluşturmak zorundadır. Bu bakımdan genç kuşakların ilerisi için şimdiden aşılanmasının önemi açıktır. Durmadan tekrarlanan «maneviyatçı kalkınma» savunusunun aslı budur: düzenin ve sınıfsal iktidarın ideolojik kitle dayanağını oluşturmak ve pekiştirmek; bunun bir parçası olarak da genç kuşakları böyle bir taban oluşturması amacıyla şimdiden şartlandırmak.

OBJEKTİF OLMAK TARAFSIZ OLMAK DEMEK DEĞİLDİR

Burjuva politikacıları ideologları ve sözcülerince sol'lar, sosyalistler hep «ideolojik maksatlar» gütmek, «ideolojik eylemler»e girişmekle suçlanmışlardır. Kendileri gerçeklikten, hakikattan, «ilim»den yanadırlar da devrimciler, sol'lar, sosyalistler değildir, ideolojik saplantı içindedirler. Oysa durum tam tersidir. Burjuva ideolojisini gerçeklikle - realite ile -, bilimsel doğrularla tam bir karşıtlık, zıtlık içindedir. Burjuva ideolojisi, varolan sömürü düzenini ve doğurduğu adaletsiz şartları eşyanın tabiatından doğan kaçınılmaz, doğal olgular olarak, ondan öte, haklı, hatta arzu edilir olgular olarak kitlelere kabul ettirmeyi amaçlar ve bunu sağlamaya çalışır. İşçi sınıfı ideolojisi ise doğrudan gerçekliğin - realitenin - kendisinden, nesnel gerçekliğin bilimsel inceleme, irdeleme ve pratiğinden kaynaklanır. Bundan ötürü işçi sınıfı için gerçeklik ve bilimsel doğrularla ideoloji ikiliği zıtlığı yoktur.

Burjuva ideolojisinin ve ideologlarının bilimsellik konusunda ileri sürdükleri ve kabul ettirmede hayli başarılı oldukları bir konu da bilimsel objektiflik konusudur. Bilimsel metod, olaylar, gerçekler karşısında objektif olmayı gerektirir. Ama burjuva ideolojisinin ve ideologlarının bir el çabukluğu ile araya soktukları yanlış, objektif olmanın tarafsız olma, taraf tutmama ile bir ve özdeş sayılmasıdır. Oysa objektif olma, gerçekliğe dayanmayan öznel önyargıların etkisinde olmıyarak gerçekliği özünde, temel niteliğinde görebilmek ve kavrıyabilmektir. Bilim tarihi gerçekliği böyle görüp kavrıyarak doğruları saptama, yanlış görüş ve kavramları yıkma, yok etme tarihidir. Bu da taraflar arasında bir

(Devamı 4. sayfada)

ÖRGÜT HABERLERİ

ÖZEL BAĞIŞ KAMPANYASI SONA ERİYOR

1976 YAZ ÖRGÜTLENME BAĞIŞ KAMPANYASI için bütün Partililer bağış toplamaya hız vermişlerdir. Kampanyanın son günleri yaklaştıkça bağışlar hızla artmaktadır. Bu kampanyanın öneminin bilincinde olan Partililer sosyalist bir yarışma anlayışı içinde çalışmalarına hız vermekte ve bütün olanaklarını zorlamaktadırlar.

15 Ağustosta sona erecek özel bağış kampanyası sonuçlarının, örgütlenme ile bağıntısı nedeniyle gecikmeksizin Genel Merkeze iletilmesi gerekmektedir.

GENEL BAŞKAN BEHİCE BORAN, KONUK OLARAK BULGARİSTAN'DA

Uzun süreden beri rahatsız olan eşinin tedavisi konusunda bütün tıbbi olanakların araştırılması ve mümkünse tedavisinin sağlanması için Bulgar «Press Ajans» ının çağrılısı olarak Genel Başkanımız Behice Boran eşiyle birlikte 27 Temmuzdan beri Bulgaristan'da bulunmaktadır.

Genel Sekreter ve Merkez yöneticilerin den oluşan bir grup uğurlayıcı ile birlikte sabahleyin karayolundan Bulgaristan'a hareket eden Boran ve arkadaşlarını Edirne girişinde İl Başkanı başkanlığındaki partililer heyeti karşılamıştır. Daha sonra hep birlikte Kapıkule sınır karakoluna varmışlar ve bundan sonra komşularımızın konukları için tahsis ettiği otomobille Boran ve eşi yollarına devam etmişlerdir. Genel Başkan Boran bir süre Bulgaristan'da kalacaktır.

Resimde Behice Boran arkadaşımız Kapıkulede uğurlamaya gelen partililerle birlikte görülmektedir.

BURJUVAZİNİN BASKISI PARTİLİLERİ YILDIRAMAZ

Diyarbakır il başkanı Nurettin Özvarış ve iki yönetim kurulu üyesi Diyarbakır'da «MC' ye HAYIR» afişleri ile yaptıkları afişleme sırasında afişlerle birlikte alınarak emniyete götürülmüşlerdir.

Emniyette il başkanı tartaklanmış; yapılan sorguda ise, afişler için izin alınmadığı ve afişlerin içeriğinde komünizm propagandası, hükümete hakaret, bölücülük suçları bulunduğu ileri sürülmüştür.

Sorgulamada yöneticiler, afişlerin Parti afişleri olduğunu, bu nedenle bir iznin söz konusu olamayacağını, bu konuda Dernekler Kanunu hükümlerinin uygulanamayacağını, afişlerde bir suç bulunmadığını savunmuşlar, daha sonra savcılığa çıkarılmışlardır. Savcılık da tutuklama isteğiyle arkadaşlarımızı Mahkemeye sevketmiş ancak Mahkeme tutuklamaya gerek görmemiştir.

Bu olayla ilgili olarak Parti Merkez yöneticilerinden iki kişi durumu yerinde tesbit etmek üzere görevlendirilmişler ve Diyarbakır'a gitmişlerdir.

Diyarbakır İl Başkanı Nurettin Özvarış, olayla ilgili olarak basına bir de açıklama yapmıştır. Açıklamayı aynen yayınlıyoruz.

«Son aylarda ve son günlerde başta İşçi Sınıfı ve İşçi Sınıfının partisi olmak üzere tüm Demokratik Kuruluşlara, Demokratik ve ilerici güçlere karşı anti - demokratik uygulamalar ve saldırılar daha da yoğunluk kazandı.

Burjuvazi ve MC'nin hedefi başta İşçi Sınıfı olmak üzere tüm emekçi sınıf ve tabakaların gelişen hareketini boğmak ve uzun mücadeleler sonunda kazanılan Demokratik hak ve özgürlükleri yerle bir ederek ve böylelikle tam boy açık faşizme gitmektedir.

Nitekim 15/7/1976 günü partili arkadaşlarımızca asılmak istenen parti afişlerinin asılması engellenmiş ve asanlar «İzinsiz afiş asma» gerekçesiyle savcılığa sevk edilmişlerdir. Bu hareket anti - demokratiktir. Yasa dışıdır. Anayasayı çiğnemektir. Çünkü Anayasa siyasi partileri, ister iktidarda, ister muhalefette olsunlar Demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olarak güvencesi altına almıştır. Ve böylelikle Anayasa siyasi partileri derneklerden ayırmış, ayrıca siyasi partiler yasasını getirmiştir. Çünkü Anayasanın 56. maddesinde belirtildiği gibi «Siyasi partiler önceden izin almadan kurulur ve serbestçe faaliyette bulunurlar. Buna ek olarak Maddenin 3. fıkrasında siyasi partiler ister iktidarda, ister muhalefette olsunlar, Demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır» Böylelikle Anayasa siyasi partilerin faaliyetlerini serbestçe yürüteceklerini güvence ve koruma altına aldığı gibi bu güvenceyi daha da pekiştirmek için dernekler kanununun 39. maddesinde «bildiri yayınlama» başlığı altında izne tabi olmayı dernekler için gerekli saymış ve ilgili maddenin son fıkrasında «Bu hükümler siyasi partiler hakkında uygulanmaz» hükmünü getirmiştir.

Bu nedenle partimize karşı girişilen bu hareket anti - Demokratiktir. Anayasayı çiğnemektir. Bunun sorumlusu Burjuvazi ve MC'dir. Kazanılmış Demokratik hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesi, genişletilmesi Türkiye İşçi Partililerin görevidir.»

PARTİMİZİN BAKIRKÖY, EYÜP VE GAZİOSMANPAŞA İLÇE ÖRGÜTLERİ YÖRELERİNDEKİ BÜTÜN İŞYERLERİNE AŞAĞIDA TÜM METNİNİ VERDİĞİMİZ BİLDİRİYİ DAĞITTILAR.

MÜCADELEMİZ YÜKSELİYOR

KARDEŞLER;

Tüm Türkiye'de olduğu gibi bölgemizde de grevler ve direnişler ardarda patlak veriyor. Binlerce işçi grev çadırlarında patronlara karşı mücadele ediyor.

Bakırköy, Topkapı, Bayrampaşa, Silâhtarağa'da **İzsal, Boyasan, Evma, PDK, ÇBS, Bayrak, Yünteks, Topkapı Şişe Cam** ve **Gökyiğit Cam**'ın binlerce işçisi grevde.

520 Perfektüp işçisi direniş yaparak DİSK'e bağlı Maden - İş'e geçmeyi başardılar.

680 Uğurgül Makina işçisi arkadaşlarının işten çıkarılmasına ve patronun uyguladığı baskıya karşı direnişe geçti. Üzerlerine kolluk kuvvetleri gönderildi. 50'yi aşkın işçi gözaltına alındı, yaralandı.

Mintax'ta iki işçi kardeşimiz iş güvenliği olmadığından yanarak öldü. Türk Demir Döküm'de Mustafa Kılıçaslan fabrikada işveren gerekli tedbirler almadığından iş kazasında öldü. Demir Döküm işçisi patronu protesto için bir gün üretimi durdurdu.

Bir avuç parababası daha fazla kâr etmek için binlerce işçiyi çoluk çocuğu ile yarı aç yarı tok yaşamaya itiyor. İşçiler, isteklerini elde edebilmek, insanca yaşayabilmek için patronlara karşı grev ve direnişe başvuruyor. Bütün bu grev ve direnişler, ücretli kölelik düzeni demek olan kapitalizmin iç yüzünü işçilere en açık bir biçimde gösteriyor.

Kısacası sınıf mücadelesi yaygınlaşıyor, şiddetleniyor. Toplu sözleşmeler daha zorlu geçiyor. Grevlere katılan işçi sayısı artıyor, grevler daha uzun sürüyor. Yünteks grevi bir yılı aştı. İzsal'da grev 7 aydır sürüyor, EVMA'da ve Boyasan'da ise 4 aydır... İşçilerin haklı mücadelesine burjuvazi çok sayıda işçiyi işten atarak, fabrikaları kapatarak, kanunsuz lokavt yaparak ve işçileri uzun grevlere zorlayarak karşılık veriyor.

Kapitalizm büyük bir bunalım içinde. Emperyalizme bağımlı geri ve çarpık Türkiye kapitalizmi tam bir darboğazda. Patronlar ekonomik bunalımın tüm yükünü işçi ve emekçi kitlelerin sırtına yüklemek istiyorlar. Burjuvazi ve onun politik temsilcisi MC iktidarı, karşılaştığı sosyal ve ekonomik sorunları işçi ve emekçi sınıflar üzerindeki sömürü ve baskıyı arttırarak çözmeyi planlıyor. Fiyatlar hızla artıyor, zamlar birbirini izliyor. Tüm vergi yükü işçi ve emekçilerin sırtında. Vergileri işçiler, memurlar ödüyor. İşçilerin ücretlerinden kesilen sigorta primleri patronlara peşkeş çekiliyor.

Öte yandan, işçilerin istekleri her türlü baskı ve anti - demokratik uygulamalarla bastırılmak isteniyor. Ama işçi sınıfımız baskı ve sömürüye karşı bütün gücüyle direniyor. Grevlerin, direnişlerin sayısı artıyor.

Burjuvazi ve MC iktidarı her geçen gün işçi sınıfına karşı yeni oyunlar hazırlıyor. Onbinlerce işçiyi 'memurlaştırıyor'. Böylece işçileri toplu sözleşme ve grev hakkından yani en önemli mücadele silahından yoksun bırakıyor. MC iktidarı sendikalar kanununu değiştirmeye hazırlanıyor. Böylece işçilerin ilerici **sendikalarda toplanmalarını** önlemeye çalışıyor. Devlet Güvenlik Mahkemelerini yeniden kanunlaştırarak işçi sınıfının politik ve sendikal mücadelesine set çekmek istiyor. Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizm mücadelesinin karşısına 141 - 142'yi çıkartıyor.

Burjuvazi yalnız bunlarla yetinmiyor. İşçilerin birliğini, dayanışmasını kırmak, ilerici sendikalarda birleşmelerini önlemek, politik örgütlenmelerini ve mücadelelerini durdurmak için sarı sendikaları ve faşist komandoları işçilerin üzerine saldırtıyor. İskenderun, Samsun, Seydişehir ve Tariş'ten sonra Bursa'da da Renault ve Tofaş işçilerine saldırtıldı. Tofaş'da işçi Muammer Çetinbaş öldürüldü.

Bütün bu faşist saldırılar, baskılar ve cinayetler işçi sınıfının mücadele azmi ve kararlılığı karşısında eriyor, eriyecek. İşçi sınıfının bilinç ve kararlılığı yükseliyor. Faşist baskı ve saldırılar işçi sınıfının birlik ve dayanışmasının gerçekleştirilip, pekiştirildiği her yerde yeniliyor. Bursa'da faşist baskı ve saldırılara karşı yürüyen otuzbin işçi ve emekçi faşizme karşı mücadele azmi ve kararlılığının yeni bir örneğini dosta düşmana gösterdi.

Hayat çalışanlar için, emeği ile geçinenler için daha çekilmez, daha zor hale geliyor hergün. Karşımızdakiler, sermaye sahipleri, burjuvazi ise doymak bilmez kâr hırsıyla sömürüyü daha da çoğaltmanın yollarını arıyor. «Ücretleri dondurmaya» çalışıyor. İlerici sendikaların hesabını bunun için görmek istiyorlar. İşyerlerindeki, sendikalardaki birliğimizi bunun için yok etmek istiyorlar. Sosyalist bilinçlenmemizden, politik örgütlenmemizden korkuyorlar. İşçi ve emekçi sınıfların politik ve sendikal hareketinin gelişmesini durdurmak istiyorlar.

İşçi ve emekçi sınıflar hareketini durdurmak, gelişmeyi yok etmek mümkün değil. Bu hareketi hızlandırmak ve güçlendirmek ise bizim elimizde. Önümüzdeki her engeli, burjuvazinin anti - demokratik baskı ve terörünü ancak sendikal ve politik birliğimizi güçlendirerek yenebileceğimizi unutmayalım.

KARDEŞLER;

İlerici sendikal birliğimizi DİSK içinde sağlayalım, koruyalım, geliştirelim! İktidarı alıp, bu, sömürü ve baskı düzeni kapitalizmden kendimizi ve tüm insanlığı kurtarmak için siyasi mücadelemizi güçlendirelim!

Gerçek kurtuluşun sosyalizmde olduğunu bir an bile aklımızdan çıkarmayalım!

YAŞASIN BAĞIMSIZLIK, DEMOKRASİ, SOSYALİZM MÜCADELEMİZ

YAŞASIN TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ

YAŞASIN SOSYALİZM

Mersin'de kurulu Çukobirlik tesislerinde çalışan ve halen grevde bulunan DİSK'e bağlı GIDA - İŞ Sendikası üyesi 220 işçi, patronun keyfi tutumunu protesto etmek için bir miting ve yürüyüş yapmışlardır.

«MC'ye HAYIR», «Hükümet istifa», «Katil iktidar», «Faşizme geçit yok», «Kahrolsun faşizm», «İşçiyiz güçlüyüz» sloganlarının atıldığı yürüyüş ve mitingi TİP'nin Mersin ve Adana il örgütleri, DİSK'e bağlı bütün sendikalar, TÜM-DER, TÖB-DER gibi demokratik kuruluşlar da desteklemişlerdir.

Resim bu yürüyüşden bir anı göstermektedir.

partili çark başak'ın en iyi muhabiri, en iyi dağıtımcısı ve en iyi okuyucusudur.

Öğretmenler işçi sınıfıyla omuz omuza

(Baştarafı 1. sayfada)

mücadele ile olagelmiştir. Bilim taraf tutar gerçekliğin, doğruların tarafını tutar ve bunun mücadelesini verir. Gerçekliğin doğruların saptanması ve kabul ettirilmesi mücadelesi, zaman zaman toplumsal güçlere karşı da mücadeleyi gerektirir.

Toplum bilimlere gelince, bu bilimlerin konusu olan toplumun kendisinde taraflar -sınıflar, tabakalar- ve bunlar arasında mücadeleler vardır. Bu taraflar ve aralarındaki mücadele objektif olarak, doğru olarak saptanıp açığa çıkarıldığı an, bunu yapmakla, taraf olma durumuna geliniyor. Çünkü gerçek durumun saptanması, açığa çıkarılması, bu durumdan yararlanan sınıf ve çevrelerin çıkarına dokunuyor, onların husumetini çekiyor, durumdan zarar gören, sömürülen ve ezilen sınıf ve tabakalara ise mücadelelerinde yardımcı, yol gösterici oluyor. Bu anlamda taraf olmanın ötesinde, fikir namusu ve cesareti, bilim adamının ve genellikle aydın denilmeye layık aydınların başta gelen niteliği olması gerektiğine göre, bilinçli ve kararlı olarak taraf tutma ve mücadele verme de kaçınılmaz görev oluyor.

Öğretmenler ve öğretim kurumları öğrencileri olan yeni kuşaklara gerçekleri, doğruları öğrettikçe, bu gerçek ve doğrulardan tedirgin olan çıkarcı egemen sınıfları, iktidarlarını, politikacılarını ve ideologlarını karşılarında bulacaklar, her türlü baskıya uğrayacaklardır. Nitekim öyle olmaktadır.

ETKİN MÜCADELE ÖRGÜTLÜ MÜCADELEDİR.

Gerçekleri, doğruları öğretmek öğretmenlerin ve öğretim kurumlarının temel, kaçınılmaz görevidir. Öğretmenler görevi yerine getirmenin mücadelesini vermek durumundadırlar, yalnız kişiler olarak değil, örgütlü bir topluluk olarak. Etkin mücadele örgütlü mücadeledir. Bunu, öğretmen kitlesinin örgütü olan TÖB - DER verme durumundadır ve vermektedir.

Başlıca mücadelerinden biri, bilim, düşün, öğretim ve öğrenim özgürlüğünü savunma, bu özgürlüğünün gerçekleşmesini sağlama mücadelesidir.

Az önce belirttik ki işçi sınıfının ideolojisi, nesnel gerçeklikten, bilimden kaynaklanmaktadır ve bilimsel doğruların çıkarlarına uygun düştüğü sınıf işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı sınıfsal konumu ve niteliği dolayısıyla bilim, düşün ve öğrenim özgürlüğünden yanadır. Demek ki, günlük yaşam mücadelesinden daha soyut olan bu alanda dahi demokratik kitle örgütü TÖB - DER'in mücadelesiyle işçi sınıfı hareketi ve mücadelesi aynı safta yer almaktadır.

Bir mesleki kitle örgütü olarak, öğretmenlerin özlük işlerini takip etmek, uğranılan haksızlıkların düzeltilmesini sağlamaya çalışmak, ekonomik/sosyal hakların - bu sırada grevli ve toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkının - elde edilmesi için uğraşmak mücadele etmek de TÖB - DER'in başta gelen görevlerindendir. Ama bu uğraş ve mücadeleler de işçi sınıfının mücadelesiyle aynı çizgiye düşmektedir. Amaç, her iki kitlenin durumunu iyileştirmek, yaşam düzeyini yükseltebilmektir. Mücadelenin yöneltildiği hedef de aynıdır: İktidar ve iktidarın sınıf dayanağı burjuvazi ve müttefikleri.

Ve nihayet, temel demokratik özgürlükleri, fikir, vicdan, felsefi görüş, söz, yayın, örgütlenme, toplantı ve gösteri özgürlüklerini korumada, genişletmekte, emperyalist baskı ve sömürüye karşı tam bağımsızlığı savunmada işçi sınıfı ve demokratik kitle örgütleri hareketleri birleşirler. İşçi sınıfının, kafa emekçisi öğretmenlerin, memurların, teknik elemanların ve diğer emekçi kitlelerin demokratik özgürlüklerin genişleme ve gelişmesinden, tam bağımsızlığın gerçekleşmesinden kaybedecekleri hiç bir şey yoktur, kazanacakları çok şeyler vardır. Bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin bütünselliği içinde itici motor güç, öncü güç işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı kapitalist toplumun temel ilerici sınıfıdır. Kapitalizmin diğer temel sınıfı burjuvazi toplumsal gelişmenin geçmişinde sahip olduğu ilerici, öncü güç niteliğini artık yitirmiştir. Türkiye'de ara tabakalar denilen küçük burjuva aydın kesimi de öyle.

ÖRGÜTSEL BAĞIMSIZLIK VE POLİTİK TARAFSIZLIK

Toplumsal konumlarındaki ve karşılaştıkları sorunlardaki benzerlikten, ortak noktalardan dolayı işçi sınıfı ile emekçi sınıf ve tabakaların örgütleriyle demokratik kitle örgütleri arasında kısaca belirttiğimiz mücadelede paralellik birliktelik doğabilir. Ama bu yeterli değildir. Ekonomik ve politik iktidara sahip egemen sınıfların gücünü dengeleyebilmek, onun üstesinden gelebilmek için birlikteliğin daha bilinçli bir biçimde güç ve iş birliğine dönüştürülmesi gerekir. Gerek demokratik kitle örgütü içinde gerçek ve güçlü bir birlik, gerekse kitle örgütü hareketiyle işçi sınıfı hareketi arasındaki uyumluluk ve güç birliği, çeşitli görüşlerin, politik çizgilerin ortalaması alınarak sağlanamaz. Birbirleriyle asla biraraya gelemeyecek, uzlaşamıyacak görüşler, politik çizgiler de vardır. Herkesi ve tüm görüşleri, çizgileri birleştirmek, asgari müşterekler dahi bulabilmek mümkün değildir. Kitle örgütünün kitle örgütü olarak sorunlarına, uğraşlarına, mücadelesine en gerçekçi ve geçerli çözümleri öneren, ışık tutan, kılavuzluk eden politik çizgiyle o çizgiyi oluşturup uygulayan politik örgütle uyumluluk içinde olunur. Bu benimseme, söz konusu politik örgütün kendisini bir üstünlük iddiasıyla dışardan dayatması, empoze etmesi sonucu değil, kitle içinde, tabanda inandırıcılık, güven, saygınlık ve etkinlik kazanmasıyla oluşur. Örgütsel bağımsızlık bu noktada kendini gösterir. Örgütsel bağımsızlık, örgütü hiç bir görüşün, hiç bir siyasal partinin kuyruğuna takmayacağım diye mevcut tüm görüşleri, tüm partileri reddetmek değildir. Kitle örgütünün kendi işleyiş kuralları ve disiplini içinde kendi organlarınca en doğru en gerçekçi ve geçerli gördüğü politik çizgiyi kendi iradesiyle benimsemesi ve bu çizgiyi yürüten siyasal partiyle uyumluk içine girmesi bir partinin «kuyruğuna takılma» değildir, örgütsel bağımsızlığın doğru biçimde işleyişidir. Örgütün «ülkemizin ve halkımızın sorunlarına karşı bağımsız» olmadığı kabul ediliyorsa, ülkenin ve halkın sorunlarına en doğru ve geçerli çözümleri öneren ve bunun mücadelesini veren politik harekete ve örgüte karşıt tavır alınamaz. Partilerüstü sendikacılık ne kadar fiilen mümkün değilse, partilerüstü kitle örgütçülüğü de değildir. Bununla beraber kitle örgütleri elbette iktidar olmayı hedefleyen siyasi partilerle aynı nitelikte örgütler değildir ve çalışma alanları farklıdır.

DEVRİMCİLİK VE SOSYALİZME BARIŞÇIL GEÇİŞ YOLU

Son olarak üzerinde ciddiyetle durulması ve düşünülmesini önemli gördüğüm bir iki noktayı ele almak istiyorum. 1971 öncesi yıllarda devrim, devrimci sözcükleri ve kavramları ilerici çevrelerde, yayınlarda çok kullanıldı; ama devrim kavramının içeriği, tanımlaması saptanmadan, açık seçikliğe kavuşturulup belirlenmeden. Bu belirsizlik, bulanıklık içinde yapılan yanlışlardan biri, benimsenen veya kullanılan mücadele biçimini, bir hareketin devrimci olup olmamasının kıstası, ölçeği olarak kullanmaktır. Oysa, mücadele biçimi sorunu önemli olmakla beraber, devrimci'liğin temel kıstası sınıfsallıktır. İşçi sınıfı içinde yeralmayan, kök salmayan, işçi sınıfının yalnız ideolojik öncülüğünü değil, fiili öncülüğünü oluşturup geliştirmeye çalışmayan bir hareket, işçi sınıfı dışında ne denli keskin mücadele biçimleri önerse, hatta uygulasa bile gerçek anlamda devrimci değildir. İşçi sınıfı dışında kadrolar oluşturmak, mücadelelere girişmek ve bu eylemlerin işçi sınıfına ve emekçi kitlelere örnek olacağı, onlar tarafından giderek benimseneceği düşüncesi ve uygulaması, bilimsel sosyalizmin devrimci hareket ve mücadele anlayışı ile bağdaşamaz. Mücadele biçimleri ise, bilimsel sosyalizm ışığında somut durumların somut tahlili sonucu saptanır. Somut durumların somut tahliline, önce dünyadaki durum, dünya çapındaki güç dengeleri ve mücadele durumu ele alınarak başlanır. Dünyada tek bir sosyalist ülke olmadığı zaman durum başkaydı, sosyalist sistem tek bir toplumda gerçekleştiği zaman başka oldu, ve nihayet dünya nüfusunun üçte birinden fazlasının sosyalizme geçtiği ve sosyalizmin dünya sosyalist sistemi haline geldiği zaman ise durum daha başkadır. Kapitalizm, tüm dünyayı kapsayan tek sistem olmaktan çıkmış, dünya kapitalist sisteminde büyük bir gedik açılmış bu gedik zamanla büyümüştür ve halen de büyümektedir. Güçler dengesi sosyalizm lehine değişmiştir; dünyanın kapitalizmden sosyalizme geçiş sürecinde sosyalist sistem belirleyici unsur haline gelmiştir ve belirleyici niteliği günden güne güçlenmektedir. İşte bu çerçeve içindedir ki, dünya sosyalist hareketinde, somut toplumların iç şartlarının, iç dinamiğinin de elverdiği durumlarda sosyalizme barışçıl yoldan da geçilebileceği, böyle bir olanağın belirdiği tezi ortaya atılmış ve benimsenmiştir. Barışçı geçiş olanağını her hâl ve şartta tümden reddetmek, dünya sosyalist sisteminin ve işçi sınıfı hareketinin gücüne; belirli iç şartların oluştuğu toplumlarda işçi sınıfının geniş yelpazeli ittifaklar, dayanışmalar kurarak büyük burjuvaziyi kuşatmak ve soyutlamak yeteneğine güvenmemek demektir. Barışçıl geçiş, sınıf mücadelesini reddeden veya arka plâna iten; sosyalizme geçişi, toplumun kendiliğinden gelişmesine bırakan bir yöntem değildir: Uluslararası dayanışma ve yardımlaşmayı reddetme, bir kenara bırakma anlamına da gelmez. Sorun, işçi sınıfını iktidarı etkilemek, giderek almak yönünde ve iktidara gelince de toplum düzenini sosyalizm doğrultusunda değiştirmek amacıyla örgütlemek, bilinçlendirmek, etkin eylemlere mücadelelere sokmak sorunudur. Mücadele biçimlerini kişilerin, grupların, örgütlerin öznel tercihleri değil, açıkladığım dünya durumu çerçevesinde verili toplumun iç şartları, iç dinamiği saptar. Örgütler, verili duruma iradi müdahalelerde bulunur, durumu değiştirme eylemlerine girişir, ama bu müdahale ve eylemler nesnel durumun olanaklarına, toplumsal gelişme kanununun gereklerine uygun düşerse başarılı olur, sonuç verir; aksi halde, başarısızlığa mahkûm ütopik veya maceracı eylemler olarak kalır.

KERAMİK - İŞ SENDİKASININ 2. OLAĞANÜSTÜ GENEL KURULU YAPILDI

İŞÇİLERİN "DİSK'DE BİRLEŞME" MÜCADELESİ SÜRÜYOR

İşçi sınıfının sendikal birliği DİSK çatısı altında gelişirken, bu birliğin DİSK'in ilerici ilkeleri doğrultusunda pekiştirilmesi yolunda ileri adımlar atılıyor. Burjuvazinin DİSK'in güçlenmesine karşı tezgahlamaya çalıştığı provokasyonlara, tertiplere rağmen işçilerin «DİSK'te birleşme» mücadelesi sürüyor. DİSK üst yönetimine egemen olan geri çizgiden kaynaklanan girişimler geri tepiyor ve DİSK'e bağlı sendikalara üye işçilerin sosyalist anlayışta bir sendikacılık ve bu anlayışın temsilcileri etrafında toparlanmaları ile boyutlar kazanıyor.

Bu gelişmelerin yeni bir örneği 26 Temmuz 1976 da yapılan Keramik - İş Sendikasının 2. Olağanüstü Genel Kurulu'nda görüldü.

1968 yılında «çimento, tuğla, kiremit, seramik ve toprak işkolunda» kurulan Keramik - İş Sendikası son yıllarda yoğun bir örgütlenmeyi gerçekleştirdi. Son döneme kadar bir iki işyerinde örgütlenmekten ileri gidemiyen Keramik - İş, sosyalist yöneticilerin ve ilerici, sosyalist işçilerin durmak bilmez çalışmalarıyla örgütünü devamlı geliştirdi. Akçimento, Topser, Mürefte, Kılsan, Alev Ateş, Alimoğlu,Ege San, Petek, Gebze Tuğla, KMS, Giresun Karaibrahimoğlu, Aydın Ortaklar, Akhisar Tuğla ve Kiremit, Söğüt Seramik fabrikalarında örgütlenme ve toplu sözleşme mücadeleleri bunun örnekleri. 1 Mayıs'ın işçi bayramı olarak işverenlere kabul ettirilmesi ve toplu sözleşmeye geçirilmesi ise Alev Ateş'de gerçekleştirildi. Karşı sendikaların çeşitli sahteciliklerine, Çalışma Müdürlüklerinde döndürülmek istenen dolaplara rağmen bu gelişme sağlandı ve bazı yerlerde aynı engelleri aşma görevi halen devam ediyor.

Genel Kurul böyle bir çalışma döneminin sonunda yapıldı. Genel Kurul divan başkanlığına aday gösterilen DİSK'in yeni genel sekreteri Mehmet Karaca'nın 8 oy almasına karşı diğer aday Petrol Kimya - iş sendikasının eski genel başkanı ve Partimiz Başkanlık Kurulu üyesi Dinçer Doğu'nun 32 oyla divan başkanlığına seçilmesi ise, nicel olarak gelişme içinde bulunan Keramik-iş sendikasındaki nitel gelişmenin açık bir göstergesi oldu. Yeni yönetim için yapılan seçimler de aynı nitel gelişmenin sonuçlarını ifade ediyordu. Sendika Genel Sekreteri ve Partimiz Merkez Yönetim Kurulu üyesi Mustafa Aktulgalı oy kullanan 51 delegenin 47'sinin oyunu alarak Sendika Genel Başkanlığına seçildi. DİSK üst yönetiminde bazı görevlilerin son günlerde giriştiği «kulis» faaliyetleri sonuç vermedi.

Bu seçimlerde sosyalist yöneticiler için oy kullanan delegelerin tümü, açıktır ki sosyalist değildi. Genel Kurul öncesi sosyalist işçiler ile diğer ilerici işçilerin birliği yalana, tehdite dayanan oyunlarla bozulmak istenmişti ama sosyalist öncü işçilerin yanı sıra diğer ilerici işçiler de aynı yönde oy kullandılar. Partililerin kitle örgütlerindeki doğru ve ilkeli çalışma anlayışları, kitle örgütlerini dar grupçu hesaplarla kullanmak heveslerine ağır basmıştı. Günlerce, aylarca, hatta yıllarca sabırla, fedakârlıkla yürütülen çalışmalar ve kazanılan başarılar, «DİSK'in ilkeleri»ni de dile dolayarak genel kurul öncesi sürdürülen kulislerle yok edilemedi ve öyle oldu. «Keramik - işçilerinin devrimci temsilcileri sınıfsal görevleri gereği Keramik - iş'i, işkolunun tek sendikası yapma doğrultusunda ileri kararlar alarak DİSK'in birlik ve bütünlüğüne karşı yönelen her boy ve soptan saldırıları, kurnazca hesapları sonuçsuz bırakmasını» bildiler.

TÖB-DER'İ BEKLEYEN AYDINLIK GELECEK

TÖB - DER Genel Kurulu, 24 - 26 Temmuz tarihleri arasında Ankara'da toplandı. 3 gün süren çalışmalardan sonra seçimlere geçildi. Seçimlerde «Demokratik Merkeziyetçiler» isimli liste 202 oy aldı ve bu listenin başkan adayı Gültekin Gazioğlu Genel Başkan oldu. TÖB - DER içindeki sosyalistler ve demokratik solcuların ortak listesi ise, yapılan seçimlerde 177 oy aldı.

Öğretmenlerin ilerici çizgideki kitle örgütü TÖB - DER, Türkiye'deki demokrasi mücadelesinin önemli öğelerinden birisidir. Herbiri birer emekçi olan yüzbinlerce öğretmenin ekonomik ve mesleki haklarının savunulması yoksun bulundukları grevli toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkının elde edilmesi, daha ileri ekonomik ve sosyal haklara kavuşulması, bütün bu hakları elde etmenin demokratik hak ve özgürlüklerle olan ilişkisi dolayısıyla genel demokratik mücadelede ileri mevzilerin kazanılması yolundaki uğraşta, TÖB - DER örgüt olarak, öğretmenler birey olarak, burjuvazinin devamlı boy hedeflerinden biri olmuştur. Gerici burjuva iktidarları, günümüzde MC toplumsal konumları itibariyle işçi sınıfının yanında olan, bundan dolayı da yürüttükleri ekonomik - demokratik mücadele ile işçi sınıfının bağımsızlık demokrasi ve sosyalizm için mücadelesinin bir parçasını meydana getiren öğretmenleri ve onların kitle örgütü TÖB - DER'i her türlü yöntemi kullanarak etkisiz kılmaya çalışmıştır ve çalışmaktadır. İşten çıkarmalar, açığa almalar, sürgünler, hatta öldürmeler, bunların her geçen gün daha da hızlandırılması bu yönde kullanılan yöntemler arasında bulunuyor. Eğitimin ve eğitim kurumlarının gericileştirilmesi, faşistleştirilmesi burjuvazinin gündeminde bulunuyor.

Burjuvazinin bu saldırılarına hedef olan TÖB - DER genel kurulunu yaparken başka sorunlarla da karşı karşıya bulunuyordu. Bu sorunlar son tahlilde, bağımsızlık demokrasi ve sosyalizm mücadelesine hiç bir katkısı olmayan, tersine bu mücadeleler açısından taşıdığı tehlikeler deneylerle saptanan sapık akımların örgütün geçmiş yönetimlerine değişik ölçülerde damgasını vurabilmesinden ve bu kargaşa içerisinde örgütün merkezi ile yerel uçları arasında etkin bir birlik ve bütünlüğün sağlanamamış olmasından kaynaklanıyordu.

Gerçekten de, geçtiğimiz yıl yapılan olağanüstü genel kuruldan bu yana, örgüt disiplininin bütünüyle sarsıldığı, yönetimle taban arasındaki eşgüdümün sağlanamadığı ve çeşitli «sol» grupçukların örgütün çizgisine pekala damgasını vurabildiği su götürmez birer gerçekti.

Bu goşist ve maocu grupçuklar genel kurul boyunca da boy göstermeye çalıştılar. TÖB - DER yönetiminde kendilerinin doğrudan söz sahibi olamıyacakları ortaya çıkınca, TÖB - DER içindeki kargaşanın devamına sebep olabilecek yönetimlerin oluşabilmesi için provokasyonlara tertiplere giriştiler. Bunda başarılı da oldular ve TÖB - DER içindeki kargaşanın son bulmasını sağlayabilecek, **kendi içinde tutarlı, ilkeli** ve **kararlı** bir yönetimin işbaşına gelmesini bugün için önleyebildiler. TÖB - DER içindeki «sol» sapkın akımlara karşı etkin bir mücadelenin en başta ilkelilik, tutarlılık ve kendi içinde bütünlük gösteren bir yönetimi gerektirdiğini, bu sapkın unsurlar diğer bazılarından daha iyi değerlendirmesini bildiler.

Bütün bunlara rağmen öğretmenlerin ilerici çizgideki kitle örgütü TÖB - DER, genel kurul sonrasında da, geniş kitlesiyle, bir yandan burjuvazinin diğer yanda sapkın «sol» akımların tasallutlarını boşa çıkaracak bilinç ve kararlılıktadır. Genel Kurulda 177 oy toplayan sosyalistler ve demokratik solcular ittifakı bu bilincin ve kararlılığın ifadesi olmuştur. Bu güç ve bu gücün temsil ettiği taban burjuvaziye ve sapkın akımlara karşı ne örgütün birliğini sağlamaya yönelik adımlarında genel kurul koşullarında oluşan yeni yönetimin en büyük desteği olarak kalıcı ve kesin çözümün ertelenmesine, kargaşanın bir süre devam edeceğe benzer görünmesine rağmen, TÖB - DER'i bekleyen aydınlık geleceğin en büyük güvencesi olarak görülmeli.

PARTİ YAPISININ ÇALIŞMA

Nihat SARGIN
Genel Sekreter

Yanılmıyorsam «çalışma ekipleri» deyimi, isterseniz kavramı da diyebilirsiniz, politik yaşamımıza ilk olarak geçen dönem Türkiye İşçi Partisi'nin 1970 Ekiminde yapılan 4. cü Büyük Kongre kararıyla girmişti. Kongre kararlarının IV. bölümünde aynen şöyle denmekteydi :

«IV. Türkiye İşçi Partisi 4. Büyük Kongresi yukarıda belirtilen işçi sınıfının örgütsel, politik ideolojik ve eylemsel öncülüğünün gerçekleştirilmesi ve geliştirilmesi, küçük köylünün, diğer emekçi sınıfların ve devrimci aydınların Parti politikasına ve eylemine kazandırılması için eğitim ve örgütlenme sorunlarının öncelikle ele alınmasını ve bu maksatla,

— ....

— Her üyenin mutlaka bir çalışma ekibinde görevlendirilmesini, görev almamış, sadece defterde kayıtlı üye bırakılmamasını,

— Çalışma ekiplerinin, partinin fiili örgütlenme şemasında ilk ve temel örgüt birimleri olmasını,

— Yönetim organlarının direktifi altında çalışma ekiplerinin işçi ve emekçi kitlelerin çalışma ve yaşama yerlerine göre kademeleşerek örgütlenmesinin ve böylece partinin kitleler içinde kökleşmesinin sağlanmasını,

— ....

ister.»

Kongre sonu kısa yaşam süresinde Parti, bu karar doğrultusunda çalışmalarını sürdürdü ve çalışma ekiplerini kurmaya girişti. Fakat ilk denemelerin henüz daha elle tutulur bir sonuca ulaşmasına olanak kalmaksızın bilinen akibede uğradı. Bugün ise çalışma ekipleri konusu Partimizin tüzüğünde yer almaktadır ve kurulan çalışma ekipleri ilk meyvelerini vermeye başlamıştır.

Ancak bugünkü durama geçmeden önce akla gelmesi muhtemel şu soruyu öncelikle cevaplamaya çalışalım : Bu, belki çalışma ekiplerinin konumu ve niteliği konusunda ilk yaklaşımın sağlanmasında da yardımcı olabilecektir sanırım. Niçin başka herhangi bir parti değil de işçi partisinde çalışma ekipleri ve neden ancak 1970'lerde, yani on yıllık bir politik yaşamdan sonra?

Sorunun ilk bölümü kolayca cevaplanabilir : Hepsi de «Parti» adı altında toplanmakla birlikte değişik sınıfların, işçi ve emekçi sınıflarla karşısındaki egemen sınıfların çıkar ve gereksinimleri farklı ve karşıt olduğuna göre, onların politik temsilcileri partilerinin de gereksinimleri, buna bağlı olarak ta iç yapı ve çalışma biçimlerinin farklı olması doğaldır. Boran arkadaşımız 1969'da yayınlanan bir makalesinde şöyle diyordu: «Bilimsel sosyalizm, sadece, toplumsal yapıların ve gelişmenin teorisi, bilgi stoku değildir, aynı zamanda toplum yapılarının bilinçli ve rasyonel (Ussal) değiştirme yöntemi, kılavuzudur. Bilimsel sosyalizme göre, Kapitalist üretim ilişkilerinin belirli ölçü ve biçimlerde hâkim olduğu toplumlarda toplum yapısını değiştirecek, yeni bir düzene sokacak güç işçi sınıfı öncülüğünde işçi - emekçi sınıflardır. İşçi - emekçi sınıflar bu tarihsel - toplumsal görevi, toplumsal gelişmenin tabii süreci içinde kendiliğinden yerine getiremezler. Kendi sınıflarının, toplum yapısındaki yer ve görevlerinin ve tarihsel misyonlarının bilincine varmak ve toplum düzenini değiştirme yönünde bilinçli, plânlı, sürekli ve cesur mücadele vermek, yani sosyalist deyimiyle, kendiliğinden varolan sınıf olmaktan çıkıp kendisi için varolan sınıf haline dönüşmek zorundadırlar. İşçi - Emekçi sınıfların bu niteliksel değişim aracı ise kendi sınıf partileri sosyalist partisidir. İşçi - emekçi sınıfların politik örgütü vazgeçilmez şartıır.

Bu kısa izahtan çıkan açık ve kesin sonuç şudur ki, gerçekten sosyalist bir parti burjuva partileri gibi örgütlenemez ve onlar gibi çalışamaz. Burjuva partilerinin, temsil ettikleri ve çıkarlarını savundukları sınıfları eğitip, örgütleyip sınıfsal bilince kavuşturmaları ve bu sınıfları bilinçli ve örgütlü politik mücadeleye sokmaları gibi bir amaç ve görevleri yoktur. Mevcut düzeni değiştirmeye değil, muhafazaya ve bu düzen içinde politik iktidarı elde tutmaya yönelmişlerdir. Bunun için de başlıca kaygıları her ne yoldan olursa olsun oy toplamak, oyları artırmaktır. Sosyalist parti ise mevcut düzen içinde bir oy toplama aracı değildir; herşeyden önce işçi emekçi sınıfları tarihsel - toplumsal görevlerini başaracak duruma getirmek ve bu görevi başarmaktır. Bu ise, bu sınıfları örgütleyip bilinçlendirmek ve politik iktidar için etkin mücadeleye sokmakla olur. Bunun için sosyalist partide sağlam örgütlenme, bilinçli ve örgütlü politik mücadele esastır. Sosyalist parti sağlam örgütlenmeyi, örgütlenme ve politik eylemle ilişkin sosyalist eğitim ve bilinçlendirmeyi asla arka plâna atamaz. Oy toplama ve artırma, böyle bir örgütlenme çalışma ve mücadelenin bir meyvesi olarak beliren dolaylı bir sonucu olur. Böyle bir sonuç olarak gerçekleşen oyların değeri, önemi ve ağırlığı olabilir ancak.»

Gerçekten yeni görüşler etrafında kitlelerin birleştirilip bir güç haline getirilmesine gerek duymayan, kurulu düzenin savunucusu, parti çalışmalarının hemen hemen yalnızca seçim dönemleriyle sınırlı olduğu ve üstelik seçimin maddi yükünün de belirli kimselerden alınan büyük bağışlarla sağlandığı bir partide devamlı ve düzenli çalışma durumundaki üyelere ve çalışma ekiplerine ne gerek var? Bırakınız devamlı ve düzenli, hem de ekipler halinde çalışmayı, aslında burjuva partilerinin görüş ufkunu aşmayan siyasi partiler kanununa göre, üyenin söz verdiği aidatını ödemesi bile aslında bahis konusu değil, aidatını ödemeyenler hakkında bir işlem yapılmasına cevaz vermiyor yasa. Oysa, işçi ve emekçi sınıfların partisinde, bir sosyalist partide üyeden istenen ve beklenen çok şey var.

Baştaki sorumuzun ikinci bölümüne, yani neden çalışma ekipleri konusunun ancak 1970'lerde gündeme girdiğine gelince bunu da o dönem Türkiye İşçi Partisi yaşamındaki nesnel ve öznel nedenlere bağlayabiliriz. Burjuva partilerinin gereksinimleri doğrultusunda sınırlayıcı hükümler getiren Siyasi Partiler Kanunu çıkmadan önce, dernekler kanununa göre hazırlanan kuruluş dönemi tüzüğünde, belki de çalışma ekiplerinin bir çekirdeğini oluşturabilecek ve geliştirebilecek biçimde «işyeri ve mahalle temsilcilikleri» kurulması hükmü yönetim kurullarına görev olarak verilmiş bulunuyordu. Ancak gerek işçi ve emekçi sınıfların nicel ve özellikle nitel durumu, ve bunun sonucu olarak Parti'ye üye olandan ancak beklenebilen sınırlı görev anlayışı bu tüzük hükmünü daha yaşama geçirmeye elvermemişti. O dönemde Parti, geniş ve yaygın propagandası ve örgütlenmesiyle, seçim dönemi kampanyaları ve Meclis çalışmalarıyla sosyalizmi, sosyalist olamayı ve sosyalist bir partinin mevcudiyetini geniş yığınlar için meşrulaştırmayı birincil görev olarak kabul etmiş ve bunu başarmıştı da. Kitlelerle Parti, üyelerle örgüt arasında daha sıkı bağ ve daha ileri çalışma biçimleri için bir süre daha geçmesi, koşulların olgunlaşması gerekiyordu. Nitekim bu dönem de geldi. Ancak bu sırada üst yönetim, başlangıçta bir zorunluluk olarak görülen kitleler ve üyelerle gevşek bağlı yüzeysel ve yatay örgütlenmeyi yeterli sayar oldu. Parti içinde patlak veren muhalefetin başlıca temasının «derinlemesine örgütlenme ve eğitim» üzerinde yoğunlaşması sebepsiz değildi. Parti içinde türlü sapmalarla mücadele ve arınma sürecinden sonradır ki ancak, IV. Büyük Kongre, Parti iç yapısına değgin bu önemli konu üzerinde durmak ve kongre sonrası dönemi için yukarıda belirtilen direktifi vermek olanağına kavuştu.

Kongre'den sonra, kongre ve sonuçlarını irdeleyen bir yazısında Yalçın Küçük arkadaş, çalışma ekipleriyle ilgili olarak alınan kararı incelerken, bunun özellikle Türkiye koşullarında taşıdığı ayrı bir öneme daha o zamandan dikkati çekmişti :

«Türkiye'de montaj sanayiini eleştiren iktisatçılar, bu tip fabrikaları kastederek, Türkiye endüstrisinin «bacasız» endüstri olduğunu söylerler. Doğrudur. Bu fabrikalardan duman çıkmaz. Fakat bu, buralarda üretici ve devrimci güçlerin biriktiğini görmezlikten gelmek için yeterli değildir. Zaten bu, gerçeklere de uymaz. Devrimci güç kendini göstermektedir.

Kapitalizmin, gelişme kanunu, eşit olmayan büyüme kanunudur. Uluslararası bir sistem olan kapitalizm her yerde ve her kesimde aynı gelişmeyi göstermez. Bu, bir ülke için de doğrudur. Gelişme bazı yerlerde yoğunlaşır. Bu durumda öncü görev kapitalizmin yoğunlaştığı bölgelerin işçilerinde toplanır: «Açıktır ki, büyük endüstri bir ülkenin bütün yörelerinde aynı gelişme düzeyine ulaşmaz. Fakat bu proleteryanın sınıf hareketini geciktirmez, çünkü büyük endüstrinin yarattığı proleterya bu hareketin liderliğini üzerine alır ve bütün kitleyi kendisi ile beraber götürür; çünki büyük endüstri tarafından dışta bırakılan işçiler, yine büyük endüstri tarafından büyük endüstride olandan çok daha kötü bir duruma konur.» (K. Marks - F. Engels: Alman İdeolojisi, s. 77 - 78)

Büyük endüstri işgücünü toplumsallaştırır. İşgücünün, kapitalist aşama içinde toplumsallaşması (sosyalizasyonu) Marks ve Lenin'in devrimci pratik için önemle geliştirdikleri bir kategoridir. Başlıca iki öğeye sahiptir: Birincisi, işgücünün, üretimin büyük ölçeklerde toplanmasıdır. İkincisi, üretim birimleri arasında maddi bağların kurulmasıdır. Başka bir deyişle üretim birimleri arasında meta alışverişinin önemli düzeylere ulaşmasıdır. Bu iki koşul, işçi sınıfında bütünlük bilincinin doğmasının maddi gerekleridir.

....

TEMEL TAŞLARI EKİPLERİ

Türkiye'deki büyük endüstri toplumsallaşmanın birinci koşuluna sahip ikinci koşulundan yoksundur. Bacasız endüstrinin kendi iç alışverişi stratejik olmaktan uzaktır. Endüstrinin ayrı ayrı birimlerinde üretimin duruşu, bütünün diğer birimlerini pek etkilememektedir. Bu, özellikle alışların dış kaynaklı olmasından, endüstrinin montaj endüstrisi olmasından ve makina yapımı kesiminin yok oluşundan ileri gelmektedir.

Her üyenin bir komitede çalışması ilkesi, bu maddi yokluğu, organik bir kenetlenme ile gidermeyi amaçlamaktadır. Gelecek günlerde bu ilkenin uygulanmasında gösterilecek başarı, sosyalist devrimin ve sosyalist devrimcilerin başarısını belirlemede çok etken bir role sahiptir.»

Bugün, «çalışma ekipleri» parti yaşamımızda bir kongre kararı değil, tüzük hükmü olarak yer alıyor demiştik. Gerçekten tüzüğün 38. maddesi, ilçe yönetim kurullarının başlıca görev ve yetkilerini sınırlarken «ilçedeki bütün parti çalışmalarını tamamen kendi sorumluluğunda kuracağı 'çalışma ekipleri' yoluyla gerçekleştirmek; bu ekiplerin çalışmalarını koordine etmek ve denetlemek; daha üst bir organ veya yardımcı kuruluşta görevli olmayan her ilçe üyesinin bu ekiplerden birinde görev almasını, böylece bütün üyelerin hem parti'de aktif bir eleman olarak çalışmalarını, hem de iş içinde eğitilip aydınlatılmalarını sağlamak» görevlerini yüklüyor yönetim kurullarına.

Buna dayanarak çıkarılan çalışma ekipleri genelgesi, çalışma ekiplerinin niteliğini şöyle açıklıyor :

«Tüzüğün 38. maddesindeki tanım uyarınca her çalışma ekibi, bir **çalışma ve eğitim birimidir.** Buna göre, çalışma ekibi yığınlar içinde, toplumsal yaşamın çeşitli kesimlerinde görev yapan, görevli bulunduğu çevreye Parti'nin sesini ve eylemini götüren, Parti'nin bu çevre içinde örgütlenmesini geliştirmeyi baş görev sayan ilk çalışma birimidir. Görevli bulunduğu alan içinde onun bir parçası olarak yer alan çalışma ekibi, aynı zamanda parti üyelerinin eylem içinde ve eyleme ilişkin olarak eğitilmelerini, aday üyelerin yetişmiş bir üye olarak Parti'ye kazanılmalarını da sağlayan bir eğitim birimidir.

Bu bakımdan **çalışma ekipleri, parti yapısının temel taşları durumundadır.** Parti yapısı, çalışma ekiplerinin nicelik ve niteliğine bağlı olarak gelişip güçlenecektir.

Parti'nin toplumsal, ekonomik ve politik yaşamın öncelikle en dinamik ve giderek diğer kesimlerinde yerleşebilmesi ve etkin olabilmesi, çalışma ekiplerinin yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıya bilinçli, disiplinli ve aktif olarak iki yönlü işlerlik kazanmasına büyük ölçüde bağlı bulunmaktadır.

Parti'nin ilçe, il ve merkez organları, giderek Büyük Kongre kararlarının oluşturulmasında, çalışma ekiplerinin toplum ve yaşam içinde yerleşmiş olmaları ve olaylar hakkındaki haber ve değerlendirmeleri doğru ve ivedi olarak üst kademelere ulaştırmaları büyük önem taşımaktadır. Buna karşılık, bu veri ve değerlendirmelerden de yararlanarak, çeşitli kademe organlarınca alınan kararların yaşama uygulanmasında ve etkin olmasında, Parti'nin yaşamla bağlantısını kurmak ve yığınları yönlendirmek çalışma ekiplerinin varoluş nedenidir. Kısacası, çalışma ekipleri parti eylemini kitlelere götürürler ve oradan yaşamın sıcak ve somut olaylarını, haberleri, mali katkıları Parti'ye taşırlar, Parti'ye yeni aday üyeler kazandırırlar...... Bir çalışma ekibi üyelerin birbirleriyle çok yakın temas ve ilişki içinde bulunmaları doğal ve zorunlu olduğundan, çalışma ekipleri, çalışma yerleri aynı ve yakın olan üyelerin biraraya getirilmesiyle oluşturulur; bunun mümkün olmadığı yerlerde veya bu türlü oluşturulacak ekiplerin dışında kalan üyeler için de oturma yerlerine göre ve oturma yerlerinin yakınlığı esas alınarak çalışma ekipleri oluşturulacaktır.

Ekiplerin oluşturulmasında **öncelik** işçi ve emekçi kitlelerin yoğun olarak bulunduğu yerler olacaktır Bu durumda büyük işyerleri, fabrikalar, kapitalist büyük çiftliklerde öncelikle çalışma ekipleri oluşturulacağı gibi, işçi ve emekçi mahalleleri - semtleri öncelik taşıyacaktır.»

Çalışma ekipleri genelgesinin, İl Temsilcileri Toplantısı vesilesiyle Çark Başak'ta daha önce yayınlanmış bulunan ve yukarda yinelediğimiz bölümü, ekiplerin niteliği, işlevi ve parti yapısındaki yeri konusunda yeteri kadar açıktır. Bu konumuyla çalışma ekipleri kuşkusuz, sol partilerin gelişme çizgisinde daha ileri bir aşamanın ifadesi olmaktadır. Böylece üyelerin çalışma ve eğitimi organize ve koordine edilmekte ve Parti varlığı ilçe merkezinden yığınların iş ve yaşama yerlerine kadar taşınmakta, kitlenin içine kadar organize biçimde yerleşmektedir. Her çalışma ekibi, Parti'nin kitleler içinde yeni bir kök filizi olmakta, Parti ile, temsil ettiği ve sınıfsal görevini yapmak üzere biçimlendirmeye ve yönlendirmeye çalıştığı işçi sınıfı ve emekçi kitleler arasında yeni bir bağ oluşturmaktadır.

«Fabrika kapısında bildiri dağıtımı» sol ve sosyalist kesimlerde çok kullanılan veya kullanılması arzu edilen bir çalışma yönteminin ifadesi olarak yıllardanberi duyduğumuz bir cümledir; kimilerince politik aktivite adeta bunun yoğunluğu ile ölçülür. Başlangıçta bunun da bir anlamı vardır elbette; ama eğer işyerinin içinde bir çalışma ekibiniz varsa, artık o işyerinin kapısının dışında değil, doğrudan parti varlığı olarak içindesiniz demektir ve belki de, bu çok duyulan yöntem sizin için artık anlamını yitirme durumuna girecektir.

Bir yandan başka bir organ veya kuruluşta görevli olmayan bütün üye ve aday üyelerin bir çalışma ekibinde yer aldığı, bir yandan adım adım giderek yurdun her tarafında, fabrikada, atelyede, çiftlikte, mahallede, köyde, blok apartmanlarda... kısaca her iş ve oturma biriminde bir çalışma ekibine sahip olduğumuz gün, Parti, hem temsil ettiği kitleyle koparılmaz bağları olan, egemen güçlerin hareketi önleme, engelleme gayesiyle tezgahlayacakları ve akla gelebilecek her girişimi boşa çıkarabilecek güce ulaşacak, iktidara yürüyüş her an biraz daha ivme kazanarak alabildiğine hızlanacak, iktidarda iken de programın hayata geçirilmesi ve ülkede sosyalizmin gerçekleştirilmesi o ölçüde kolay ve sarsıntısız olacaktır. Dünya sosyalist hareketinin pratiği, işçi sınıfı mücadelesinin tarihi bunu kanıtlayan örneklerle doludur. Parti, ancak böyle bir örgütlenme ve çalışma yöntemiyledir ki, kitlelerin içinde bulunduğu ortam ve olaylarla ilgili olarak haber ve gereksinimleri ivedi ve doğru olarak algılamak, gerekli değerlendirmeleri derhal yapabilmek, güncel ve somut talepleri genel bir ilkeye bağlayabilmek ve buna bağlı olarak kalıcı, kesin çözümler önerebilmek, bunları kitlelere doğrudan aktarmak olanağına kavuşur. Daha da önemlisi, verilen kararlarda olsun, yapılan çalışma ve uygulamalarda olsun, yanlış payını bu yolla en aza indirebilir, yapılabilecek yanlışların ise kısa sürede düzeltilmesi imkânı doğar.

Çalışma ekibinin bulunmadığı bir durumda, bütün bu çalışmalar ancak tek tek üyeler eliyle yapılabilir ve ister istemez bireysel girişimler olarak kalmak zorundadır. Çalışma ekiplerinin bulunmadığı geçmiş dönemi hatırlayanlar bileceklerdir. Bugün de çalışma ekiplerinin henüz oluşturulamadığı ilçelerimizde durum pek farklı değildir. Bir yönetim birimi veya yardımcı kuruluşta görevi bulunmayan üye ve aday üyeler, vakitleri ne zaman elverirse, parti merkezine şöyle bir uğrarlar kendileri gibi uğramış olan diğerleriyle buluşur, günün konularını konuşur; söyleşir, dertleşirler. Duyduğu ve önemli bulduğu bir konu varsa yöneticiye aktarır, eğer bir eğitim programı varsa onu dinler, ancak yönetim kurulu herhangi bir kampanya dolayısıyla kendisine özel ve tabii geçici görevler verirse onu yerine getirmeye çalışır. Bunların dışında, «Parti'nin amaç ve programını geniş kitlelere anlatmak ve benimsetmek için her fırsattan yararlanmak, kitlelerin Parti politikası doğrultusunda görüş ve eylem birliğine varmalarını sağlamak, Parti'ye yeni taraftarlar ve üyeler kazandırmak» gibi asıl parti üyeliği görevleri, ister istemez üyenin kişisel girişkenlik ve girişim derecesine bağlı kalır.

Kendi görüşünden insanların biraraya geldiği, rahatlıkla konuşup görüşlerini belirtebileceği, boş vakitinde rahatlıkla gidebileceği bir lokal olmak, lokaldeki hareketlilik, değişik kesimlerden gelmiş yeni üyeler, doğacak yeni dostluklar, gelişen çevre, edinilen yeni bilgiler... gibi yollarla yalnızlıktan kurtularak Parti'nin somut varlığı ve gelişmesini gün gün içinde duymak, böylece Parti'nin manevi varlığı ile bütünleşmek; bunlar üyeleri doyurucu ögelerdir doğal olarak. Oysa, bir çalışma ekibinde ancak çoğu kendi çevresinden ekip arkadaşlarıyla yakın temas ve birlikte çalışma, ilçe merkezine bile ancak belli toplu programlar veya belirli nedenlerle gidebilme, her boş anın görev alanı içinde bir çalışma ile geçmesi, üyeden hem daha büyük bir çalışma güç ve yeteneği ister, hem de Parti varlığını algılayabilecek daha büyük bir soyutlama gücü, kısacası daha büyük bir bilinç düzeyi. Bunlar doğrudur. Bunun ilk günden elde edilemiyeceği, adım adım kazanılacağı da doğrudur. Bu bakımdan, ilk çalışma ekiplerimiz, yukarda sözü edilen biçimde kendilerinden beklenen çalışmaları ancak bir ölçüde yerine getirmeye çalışırken öncelikle birer eğitim birimi olarak daha fazla fonksiyon ve görev görebileceklerdir. İlk deneyler öyle olduğunu da göstermektedir. Çalışma ekibi olarak ilçe yönetim kurulunca görevlendirilen partililer önce birbirlerini, ev ve aile çevresi olarak daha iyi tanımışlar; sonra Parti programı ve tüzüğünün, süreli ve süresiz yayınlarının özümlenmesi biçimindeki ilk eğitim çalışmalarını

(Devamı 11. sayfada)

KOOPERATİFÇİLİK VE KOOPERATİFLERDEKİ GÖREVLERİMİZ

Modern kooperatifçilik, kapitalizmin gelişmesiyle artan bir rekabetle karşılaşan ve giderek bağımsızlığını yitirmeye başlayan küçük üreticilerin direnişlerinden doğdu. Emekçi köylülerin, esnaf ve zanaatkârların varolan sınırlı kaynaklarını birleştirerek büyük toprak sahiplerine, büyük sermayedarlara karşı durabilecekleri sanıldı. Ürünlerin uygun fiatlarla satılabilmesi, kredi olanaklarının artırılması, hammadde ve yardımcı maddelerin daha iyi koşullarla alınabilmesi için **birleşme** düşüncesi hızla büyüyen kitlelere bir ümit ışığı olarak göründü. Gıda ve giyecek maddeleri gibi zorunlu tüketim ihtiyaçlarını ticari kârı azaltıp, daha düşük fiatlarla sağlanması için kurulan kooperatifler yoluyla, yalnız küçük üreticiler değil, işçiler ve öteki emekçiler de bu tür birlikler içinde örgütlenmeye başladı.

Kooperatifçilik hareketi «hayalci sosyalistler» diye adlandırılan bir grup düşünür tarafından sömürüye dayanmayan, sosyalist bir toplumu kurma yolu olarak önerildi. Kapitalizmin henüz ileri bir gelişkinlik seviyesine ulaşmamış, işçi sınıfının sayısal gücünün, bilinç ve örgütlenmesinin yeterince gelişmemiş olduğu bir aşamada, 18 ve 19. yüzyıllarda, kooperatifçilik bir çok liberal ve sosyalistin plânlarında önemli bir yer tuttu. Owen, Fourier, Lassalle başta olmak üzere bütün «hayalci»ler kapitalizmin yok edilmesini küçük üreticilerin kendi aralarında kuracakları birliklerin yaygınlaşmasına bağladılar. Sosyalist bir toplumun burjuvazinin iktidarı altında, küçük üreticiliği ve küçük çaplı işletmeleri koruyup, yaygınlaştırmaya çabalamakla kurulamayacağını kavrayamadılar.

Sağladığı küçük yararlarla küçük üreticiler arasında kooperatifleşme hareketinin hız kazanması ve hayalci sosyalistlerin kooperatifçiliği bir kurtuluş yolu olarak sunmaları egemen sınıfları kooperatiflerle daha yakından ilgilenmeye yöneltti. Böylece, kooperatifçiliği kapitalist düzenle **tam** uyum içinde, hatta bu düzenin kriz ve sorunlarını **hafifletmekte** yardımcı olabilecek bir araç haline getirebilmek için burjuva kooperatifçilik akımları teşvik edildi, liberal ve sosyal hristiyan kooperatifçilik görüşleri geliştirildi.

Emperyalizm burjuva kooperatifçilik hareketinin geri ve bağımlı ülkelere de yayılması için geniş teşvik programları hazırladı. Bir çok ülkede sömürücü sınıflar kooperatifçiliği kontrolleri altında yaygınlaştırmak için büyük çaba gösterdiler. Böylece 150 - 200 yılın sonunda, kapitalist ülkelerdeki kooperatifler 500 bini ve bu kooperatiflere üye olan kişiler ise 200 milyonu aştı.

KOOPERATİFÇİLİK HAREKETİNİN TEMEL NİTELİĞİ

Geri ve bağımlı ülkelerde olsun, emperyalist ülkelerde olsun kooperatifçilik hareketinin geçmiş tecrübelerinden çıkan en genel sonuç, kapitalist sistem içinde kooperatifçiliğin sömürüyü **ortadan kaldırmanın, sosyalizme doğru ilerlemenin** bir aracı olamayacağı gerçeğidir.

Üretimin ve sermayenin artan bir hızla yoğunlaşıp, toplulaşması, dev tekellerin kurulması, kapitalist ilişkilerin tarihsel gelişim doğrultusunu hiç bir hayale yer bırakmayacak bir açıklıkta ortaya koymaktadır: Küçük üreticilik yok olmaya ya da büyük sermayenin ağları içine düşmeye mahkûmdur. Burjuvazinin ve özellikle büyük burjuvazinin ekonominin bütün alanlarında kilit noktaları elinde bulundurduğu, siyasal iktidarın sahibi olmanın avantajlarını kullandığı bir düzende kooperatiflerin ya da benzeri birliklerin küçük üreticilerin, emekçilerin **uzun dönemli çıkarlarını** savunabilmesi olanağı yoktur. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler tarımda, ticarette, sanayide... gitgide daha büyük ölçekli, çağdaş ilkelere göre örgütlenmiş işletmeleri gerekli kılmaktadır. Üretim araçları üzerinde büyük özel mülkiyetin gelişmeye ayak bağı olduğu bir dünyada, büyük özel mülkiyetin çoktan saf dışı bıraktığı geri mülkiyet ve işletme biçimlerinin **bağımsız** hayat hakları yoktur. Bu nedenle, sayılarının hızla artmasına rağmen, kapitalist ülkeler kooperatifleri genellikle ya büyük sermayenin dayattığı koşullar altında faaliyet göstermek zorunda kalmakta ya da güçlü rakipleriyle yarışamıyarak başarısızlığa uğramakta, dağılmaktadırlar.

Kooperatiflerin küçük üreticileri, yoksul üyeleri korumaktaki yetersizlikleri yalnız dışa karşı değildir. Kooperatiflerin kendi içlerinde de çıkarları en az korunan, bağımlılığa ve iflasa itilen üyeler aslında desteklenmeye en çok ihtiyacı olanlar, «küçük ortaklar»dır. Bu durum özellikle daha karmaşık bir sosyal bileşime sahip olan köy (tarım) kooperatiflerinde en açıktır. Bu kooperatiflere katılanların içinde zengin köylülerin oranı toplam nüfus içindeki oranlarından çok daha fazla olduktan başka, kooperatifleri yönetenler de, onun sağladığı olanaklardan en geniş ölçüde yararlananlar da yine bu unsurlar, zengin köylülerdir. Tarım kooperatifleri genellikle ortaklarına eşitlik değil eşitsizlik getirmekte, köylüler arası farklılaşmayı hızlandırmaktadırlar. Şehirlerde, tarım dışı alanlarda kurulan kooperatiflerde de durum farklı değildir. Kısaca sermayenin az sayıda elde yoğunlaşması ve çoğunluğun azınlığa bağımlı duruma düşmesi sürecine bir tepki olarak kuruldukları halde kooperatiflerin büyük çoğunluğu bu sürece yardımcı olmakta ve anti - demokratik bir yönetim ve işleyişe sahip bulunmaktadırlar.

SOSYAL DEMOKRASİ VE KOOPERATİFÇİLİK

Sosyal demokratlar kapitalizmin nereye gittiğini gayet iyi bildikleri, kooperatiflerin neye yaradıklarının farkında oldukları halde, bir yandan hayalci sosyalistlerin 'kooperatif örgütlenmelerinin yaygınlaştırılmasıyla sosyalizme geçiş' sloganını kullanarak, öte yandan Siyasi iktidar ve devlet sorununu arka plâna iten bu konuda da kitleleri yanıltmaktadırlar. Sosyal demokratlar kapitalist toplumda sınıflar ve sınıf mücadelesi gerçeğini görmezlikten geldikleri, sosyalizmin kuruluşunda temel sorunun kendi partisinde örgütlenmiş işçi sınıfı ve yandaşlarının sömürücü güçlerin tahakkümüne son vermesi olduğunu inkâr ettikleri için, kooperatiflerle ilgili olarak geniş kitlelerin yararına olmayan bir çizgi izlemektedirler. Kooperatiflerin görevini « aracıların **ortadan kaldırılması** (?) », yani ticari sermayenin rolünün azaltılması ile sınırlamakta karşıda duran asıl gücü büyük burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin gücünü yok saymaktadırlar. Devletin sınıfsal içeriğini değerlendiremediklerinden devlet mekanizması ile kooperatifler arasındaki ilişkiyi kavrayamamaktadırlar. Kooperatifleri aynı sosyal özellikleri taşıyan üyelerden oluşan birlikler olarak görmeleri, kooperatif ortakları arasındaki farklılaşmayı hasır altı etmeleri kooperatifçilik politikalarının burjuvazi yararına olması ve gerçek anlamında **kooperatiflerin demokratikleştirilmesi** görevinden uzak durmaları sonucunu doğurmaktadır.

Bu özellikleriyle sosyal demokrat kooperatifçilik anlayışı, uluslararası sermayenin ve büyük burjuvazinin kapitalizmin gelişmesiyle doğan sosyal huzursuzluğu yumuşatma ve kendisi için genişleyen bir pazar, ucuz hammadde ve tarımsal ürünler, yedek işgücü sağlama plânına yardımcı olmaktan ileri gitmemektedir. Bu anlayışın sosyalizm ile uzaktan yakından **tek ilgisi** ise büyük sermaye ile olan uzlaşmaz çelişkiyi gizleyip küçük mülkiyete karşı sun'i ve abartılmış bir bağlılık yaratarak, **sosyalizm düşmanlığı** yapmasıdır.

BİLİMSEL SOSYALİZM VE KOOPERATİFÇİLİK

Bilimsel sosyalizmin kooperatifçilik anlayışı koperatiflerin sınıf mücadelesindeki yerlerinin doğru bir şekilde belirlenmesi temeline dayanır. Kooperatifler işçi, köylü, küçük üretici ve öteki çalışan kitlelerin sahip oldukları örgüt biçimlerinden biridir. Sosyalizm mücadelesine ve sosyalizmin kuruluşunu yönetecek siyasi parti ve, şehir ve köy işçilerinin sendikal örgütleri yanında arka plânda kalan bir işlevi vardır. Üretim ve dağıtım araçlarının, özellikle büyük üretim ve dağıtım araçlarının özel mülkiyeti devam ettikçe kooperatiflerin yoksul ve emekçi kitlelere sağlayabileceği yararlar sınırlı ve geçicidir. Ayrıca kapitalist düzen içinde, rekabet şartlarıyla karşı karşıya ve birer ticari kuruluş niteliğinde olan koperatifler, sürekli bir soysuzlaşma ve burjuva sermaye şirketlerine dönüşme eğilimi içindedirler.

Bütün bu sınırlamalara rağmen, büyük sermayeye, tekellere karşı saflarda dayanışma ve bilinçle yeralmaları sağlandığında kooperatifler bir çok yararlar sağlayabilir. Özellikle tarım kooperatifleri emekçi köylü örgütlenmesinin bir yolu olarak başarı kazanabilir. Kooperatifler, toprak reformunun ve öteki köklü dönüşümlerin savunulması, tarımın geniş kitleler yararına modernleştirilmesi, tarımsal ürünlerin pazarlanması ve üretim ve tüketim ihtiyaçlarının sağlanması yönünden daha elverişli koşullara kavuşulması işlevlerini görebilirler. Kitlelerin genel, mesleki ve politik eğitimlerinin sağlanmasında ve daya-

nışma, örgütlenme bilincinin, tecrübesinin geliştirilmesinde kooperatiflerin önemli katkıları olabilir. Ayrıca kooperatifler ortaklaşa çalışma ve demokratik yönetim alanlarında gelecekteki sosyalist düzeni hazırlayıcı kazanımlar da sağlayabilir.

Kooperatiflerin günlük çıkarları en geniş çapta ve tutarlı olarak savunabilmesi ve ayrıca toplumun demokratikleştirilmesi ve kapitalizmden sosyalizme geçiş sürecine yardımcı olabilmesi bilimsel sosyalist unsurların desteklemesi söz konusu olan koperatif. Kooperatiflerin uluslararası sermaye ile, tekellerle ekonomik, demokratik, politik mücadele cephesindeki yerini alabilmesinin şartı budur. Kooperatiflerin sahip olduğu önemi kavramış olmaları dünyanın her yanında işçi sınıfı partilerini, sosyalistleri kooperatif hareketinin gelişmesini desteklemeye yöneltmektedir. Şüphesiz bilimsel sosyalist partilerin desteklemesi söz konusu olan kooperatikler ve kooperatifleşme, herhangi bir kooperatifçilik hareketi değil, gerçek emekçi halk kitlelerinin katıldığı kooperatifler ve kooperatifleşmedir. Sosyalistler bir yandan kooperatifleşmenin yetersizliklerini ve gerçek kurtuluşun (bu arada tarımsal sorunların çözümünün) ancak büyük burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin iktidarının yerine işçi ve emekçilerin iktidarının kurulmasında olduğunu anlatırken, öte yandan koperatiflerdeki görevlerini de ihmal etmemek durumundadırlar. Özellikle kırsal alanlarda tarım kooperatiflerinin kurulması ve var olan kooperatiflerin demokratikleştirilmesi için çalışma son derece önem taşımaktadır. Kooperatiflerin egemen güçlerin sömürü ve ideolojik yanıltma merkezleri olmaktan çıkıp emekçi küçük üreticilerin tutarlı örgütleri haline gelebilmeleri sosyalist unsurların etkinliğine bağlıdır. Kapitalist ilişkiler içinde küçük üreticilerin kaçınılmaz yokoluşlarının, mülksüzleşmelerinin kaçınılmazlığını gören sosyalistler bu yokoluşu hızlandırmayı asla görevleri arasında saymadıkları gibi, bu grupların egemen güçlere karşı mücadele ve isteklerini olanca güçleriyle desteklerler.

Kooperatiflerin gerçek anlamlarını kazanabilmeleri, **ileri teknoloji temeli üzerine kurulu bir birlik ve dayanışma merkezleri** haline gelebilmeleri ancak sosyalist bir yönetimin işçi sınıfı iktidarının kurulmasıyla mümkün olabilmektedir. Sosyalist ülkelerin deneyleri tarımda sosyalist üretim ilişkilerinin kurulmasında kooperatiflere hayati görevler düştüğünü göstermektedir. Sosyalist iktidarlar yoksul ve orta köylülere karşı asla zora dayanmayan bir yol izlemiştir. Gerektiğinde gecikmeleri göze alarak **özendirme ve örneklerle ikna yoluyla kooperatifleşme** izlenen temel yöntem olmuştur. Daha ileri kooperatif biçimlerine geçişde de aynı ilkelere başvurulmuştur. Sosyalist kooperatifçilik günümüzde sömürü olanaklarını tümüyle ortadan kaldıran, köy - şehir ayırımının etkilerini azaltan üyelerine kendilerini yetenekleri ölçüsünde sonuna kadar geliştirme olanağını veren, bilimsel - teknolojik devrim koşullarına uygun tek koperatifçilik biçimidir.

TÜRKİYE'DE KOOPERATİFLER

1975 yılı bilgilerine göre yurdumuzda 4 milyon 300 bin kişinin üye olduğu 23735 kooperatif bulunmaktadır. Bu kooperatiflerden 1 milyon 320 bin kişinin üye olduğu 2060'ı tarım kredi kooperatifi, 967 bin kişinin üye olduğu 5507'si köy kalkınma kooperatifi, 788 bin kişinin üye olduğu 1027'si tarımsal üretim ve satış kooperatifi, 455 bin kişinin üye olduğu 9398'i yapı kooperatifi, 300 bin bin kişinin üye olduğu. 584'ü esnaf kefalet kooperatifi, 150 bin kişinin üye olduğu 1601'i tüketim ve yardımlaşma kooperatifi ve 100 bin kişinin üye olduğu 446'sı ise küçük sanat ve sanayi kooperatifi niteliğindedir.

Kooperatiflerin ve üyelerinin sayısını özetleyen yukarıdaki bilgiler bir bakıma son derece yanıltıcıdır. Bu bilgilerin Türkiye'de hayli gelişkin bir kooperatifçilik hareketinin varolduğu görünümünü vermelerine karşılık, durum bunun tam tersinedir. Ülkemizde kooperatifçilik sunidir, köksüzdür ve gerçekte nüfusun ancak çok ufak bir bölümünün kapsamaktadır.

Kooperatiflerin çok büyük bir bölümü kooperatif üyelerine sağlanan belli ayrıcalıklardan yararlanmak üzere kurulmuştur ve aslında belli resmi kurumların büroları olarak faaliyet göstermektedirler. Tarım kredi kooperatifleri üyelerine Ziraat Bankası, yapı kooperatifleri üyelerine Emlak Kredi Bankası, esnaf ve zanaatkâr kooperatifleri üyelerine Halk Bankası tarafından kredi verilmesi, köy kalkınma kooperati üyelerine yurt dışına işçi olarak gitme açısından öncelik tanınması... egemen sınıf iktidarlarının izlediği politika sonucu kooperatifleri sadece bu işlemlerle sınırlamıştır. «Kooperatifçiliğin gelişmesini sağlayacak tedbirlerin alınması» Anayasa ile verilmiş bir görev olduğu halde, birlik ve örgütlenme düşüncesinin, tecrübesinin gelişmemesi, sömürü olanaklarının sınırlanmaması için **kooperatifçilik** öteki kapitalist ülkelerde bile görülmemiş biçimde yozlaştırılmıştır.

> **— Esnaf ve zanaatkârlara, küçük ve orta işletmelere ve köylülere kooperatifleşme gibi yollarla kredi imkânlarını genişletecek ve modern araç, gereç kullanımını teşvik edecek tedbirlerin alınmasını öngörür.**
>
> **—TİP Programı'ndan**

Bu yozlaştırma, faaliyet alanlarının yukarıda belirtildiği şekilde son derece sınırlandırılmasına ek olarak egemen sınıflar adına dizginleri elde tutmak ve onların yararına tedbirler almak üzere, devletin yoğun bir biçimde kooperatiflere müdahalesi, büyük toprak sahiplerine ve büyük sermayedarlara geniş etki imkânları sağlanması ve demokratik yönetim kanallarının, mekanizmalarının işlemez hale getirilmesi yollarıyla en üst düzeye çıkartılmıştır. Böylece gerçek ortakların kooperatiflere yabancılaşmaları ve kooperatiflerin üyelerinden çok, büyük toprak sahipleri ve sermayedarların, ve bir avuç «profesyonel koperatifçi»nin yararına işlemesi sağlanmıştır. Karşı karşıya bulunulan durum tezgah, patron sendikalarındakinin aynıdır.

Her yıl yüzmilyonlarca liralık işlem yapan tarım kooperatifleri çok küçük bir büyük toprak sahibi grubunun elindedir. Ayrılan fonların son derece önemsiz bir bölümü yoksul ve orta köylülere ulaşmaktadır. Kooperatifi yönetimleri altında tutanlar bazen büyük tüccarların elinde kalmış tapon malları yüksek fiatlarla satın alarak, bazan kooperatif üyelerinin ürünlerini ihracatçılara ucuz fiatlarla satarak kredi imkânlarını kooperatif amaçları dışında ve politik tercihlerine göre kullanarak milyonlar **kazanmakta,** milyonlar **kazandırmaktadır.** Köy kalkınma kooperatiflerinin büyük çoğunluğu zengin köylülerin, tüccarların kontrolüne girmiştir. Bu kooperatifler aracılığıyla kalkınan köy yok denilecek kadar azdır ama, «kalkınan» kooperatif yöneticisi pek çoktur.

> **— Toplu ulaşımı rahatça sağlayıcı ve çevre kirlenmesini önleyici modern kentleşme gereklerine uygun biçimde ve her ailenin bir konut sahibi olmasını sağlamak üzere, kentleşmede yabancı ve yerli tekellerin ve onların paravan kuruluşlarının müdahalelerine son verilmesini, toplu konut üretiminin emekçiler yararına kamu kuruluşları eliyle gerçekleştirilmesini ve kent toprakları ile kıyıların kamulaştırılmasını öngörür.**
>
> **—TİP Programı'ndan**

Yapı kooperatiflerinde bir başka oyun sürdürülmektedir. Kredi alanlarının önemli bir bölümü yüksek gelir gruplarından olup, oturmak için değil kiraya vermek için kooperatiflere girenlerdir. Çoğu yapı kooperatiflerinin yöneticileri ardarda kooperatifler kurarak lüks inşaatlar yapan «profesyoneller»dir. Genellikle ortaklar kooperatifin yönetimine, hatta denetimine yabancı bırakılmışlardır. Üstelik yapılan konutlar işçilerin sadece % 5'nin ihtiyaçlarına yetecek sayıdadır. Esnaf ve Zanaatkâr kooperatiflerinde de durum farklı değildir. Üye olanlar, daha önemlisi yönetime hakim olanlar içinde esnaf ve zanaatkâr değil hayli palazlanmış sermayedar niteliğindekiler büyük bir yer tutmaktadır. Küçük sanayi kredileri öyle şartlarla verilmektedir ki bunlarla üretim koşullarının geliştirilmesi mümkün değildir. Sanayi çarşıları yaptırmak için kurulan kooperatifler işyeri sıkıntısından, yüksek kiralardan bunalan zanaatkârlara değil, bu işyerlerini kiraya vererek daha da zenginleşen kişilere, rantiyelere yaramıştır.

GÖREVLERİMİZ

Türkiye İşçi Partililer ve parti çizgisinde mücadele edenler olarak kooperatiflerdeki görevlerimizi daha geniş ölçüde ve sistemli olarak yerine getirmemiz, kooperatifçilik hareketi ile ilgili yanlış anlayışlara daha kesin bir şekilde karşı durmamız zorunludur.

Kapitalist düzen çerçevesinde kooperatifçiliğin nitelik ve sınırlarını bilerek gerekli durumda yeni kooperatiflerin kurulmasına önülük eden varolan kooperatiflerin egemen sınıfların kontrolünden çıkartılması için kararlı ve tutarlı bir çalışmaya girmek **sosyalist kooperatifçilerin** görevidir. Özellikle köylerde kooperatiflerde çalışma en önemli çalışma alanlarından biridir. Çok az sayıdaki «başarılı» kooperatif örneklerini artırmanın yolu ortak defterindeki üyeliği gerçek üyeliğe, kooperatif yönetmeliğindeki yazılı amacı uygulamaya dönüştürmekten, diğer bir deyişle bütün engellemelere rağmen kitlelerin örgütlerine sahip çıkmalarını sağlamaktan geçmektedir. Kooperatif içi demokrasinin sağlanması ve Merkez kooperatif birlikleri yönetimlerinin demokratikleştirilmesi başlıca görevdir. Kooperatiflerin demokratikleştirilmesi ve geniş üye tabanının çıkarlarını savunması yolunda atılan tutarlı adımlar emperyalizm, büyük, tekelci sermayeye ve büyük toprak sahiplerinin halen kurulu «tezgah»a rağmen başarıya ulaşacaktır. Sendikalarda, meslek oda ve örgütlerinde gerçekleştirilen ilerlemeler kooperatiflerde de tekrarlanacak, işçilerin, köylülerin ve tüm çalışanların birliği ve dayanışması sağlanacaktır.

Tüzüğün özümsenmesi ve DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK üzerine

Nihat Sargın

Parti'nin ilk kuruluş döneminde, ilçelerin daha yeni teşekkül edip ilk eğitim çalışmalarına başladıkları günlerde idi. Bir ilçe başkanı arkadaşım, bu çalışmalar sırasında başından geçen ilginç bir hikâye anlatmıştı: Başkanı bulunduğu ilçede eğitim çalışmalarına «Tüzük»ten başlamışlar ve ilk maddeden itibaren okuyup, varsa madde üzerindeki soruları yanıtlayarak, biraz da maddeyi açıklayıcı eklemeler yaparak çalışmalarını sürdürmüşler. Karakter ve amaç maddesinin açıklanması çok ilgi çekici olmuş, «üyelik»le ilgili bölüm de hepsini ilgilendirdiğinden dikkatle izlenmiş. Sıra «Parti Örgütü» bölümüne gelmiş, okunan maddeler hiçbir soru sorulmaksızın yalnızca dinlenmiş, sonunda «Genel Başkan'ın seçimi» alt başlıklı 17. ci maddeye gelindiğinde izleyicilerden biri dayanamamış; başkanım, demiş, burada bulunan kimsenin genel başkan olacağı yok, olmak niyeti de yok, bu maddeyi de okumadan atlayıversek olmaz mı sanki? Başkanın cevabı ise kesin olmuş: «Bizim partimizde her üye için başkanlık yolu açıktır, herhangi bir arkadaşımız birgün pekala genel başkan da olabilir.» Ama verdiği cevap doğrusu kendini de pek tatmin etmemiş. Madde atlanmadan Tüzük okunmaya devam edilmiş ama, dikatler de dağılmış.

İlçe başkanı arkadaşımız, Partimizde hiçbir mevki veya merciin kimsenin tekelinde olmadığını, eski dönemde örnekleri pek çok görüldüğü üzere daha 18 yaşında bir genç iken, o zaman yürürlükteki yasaya göre ancak üye olabildiği; gençlik kolunda işe başlayıp Parti içinde yetişerek ve kademe kademe ilerleyerek en üst kurul üyeliğine kadar yükselmenin mümkün olduğunu, her üyenin, Parti içinde görebileceği görevler için sınır tanımaksızın yetenek ve becerilerini sonuna kadar geliştirmesinin üstelik görevi olduğunu belirtmekte ve tüzüğün tamamen teknik gibi görünen bir maddesinin dahi atlanmadan özümsenmesi gerektiğini düşünmekte kuşkusuz haklı idi, ama sorunun yanıtı gerçekten bu değildi, yanıtlaması en azından eksik kalmıştı. Sıkıntıları belki de izlenen yöntemden doğuyordu.

Tüzüğü her maddesi, Parti'ye sosyalist karakter ve niteliğini kazandıran belirli ilkelerin ışığında ve o ilkeleri hayata geçirecek biçimde hazırlanmıştı. Hemen her maddede o ilke ve kuralların bir yansımasını görmek mümkündü. Bunun görülüp gösterileceği bir tutum ve yöntem, herhalde hem eğitim çalışmasını çok daha ilginç kılar, hem de daha önemlisi, asıl bu çalışmadan beklenen erek tam anlamıyla yerine getirilmiş olurdu. Tüzüğün okunması ve ezberlenmesinden değil «özümsenme»sinden bahsedilmektedir. Ve özümseme ile anlatılmak istenen de Tüzükte yansıyan ilkelerin tam olarak kavranması buna bağlı olarak nasıl bir ,parti yapısı öngörüldüğünün, parti yapısının hangi esaslara göre ve hangi yöntemlerle yürütüleceğinin anlaşılıp bilinmesi değil midir.

Örneğimizdeki genel başkanın seçimi maddesi de aynı konu ile ilgili diğer maddelerle birlikte bir bütün oluşturmakta, sosyalist bir parti olarak öngörülen bazı tutum ve tavır farklılıklarını yansıtmaktadır. Bu maddenin kısa bir incelemesi, burada üç ana öğenin yer aldığını gösterir: Genel Başkan'ın hangi organ üyeleri arasından ve hangi organca seçileceği, seçim koşullarının ne olacağı ve nihayet görevden alınma koşulları belirlenmiştir bu maddede, ve bunlar bazı özellikler taşımaktadır. Gerçekten, genel başkanın seçiminde Tüzük, genel kuralın dışına çıkmış, parti içi seçimlerle ilgili 72. maddenin ikinci fıkrasında seçilebilmek için genel olarak öngörülen «oylamaya katılan üye sayısının salt çoğunluğu»nu bu seçim için yeter görmemiş, «üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu» nu aramıştır. (Oyların bölünmesi ve sonuçta iki aday kalıp bunlardan birinin üçte iki oy toplayamaması gibi pek nadir bir durumda neticesiz oylama turlarının sürüp gitmemesi için ve ancak üçüncü turdan itibaren koşulu hafifletmiş, ama gene de Merkez Yönetim Kurulu «üye tam sayısının salt çoğunluğu»nu şart koşmuştur ki bu bir istisna durumudur.) Genel başkanın görevden alınması da gene genel kurul dışında olarak üçte bir üyenin önerisiyle gündeme alınabilecek ve ancak seçildiği çoğunlukla, yani üye tam sayısının üçte ikisiin oyuyla görevden alınma mümkün olabilecektir. Nihayet birçok burjuva partisinde olduğu üzere, genel başkanın kongreden seçilmesi uygun görülmemiş, kademeli bir seçimle, kongrede seçilecek Merkez Yönetim Kurulu üyeleri arasından seçilmesi kuralı getirilmiştir.

Bütün bunlar, genel başkanın görev ve yetkilerini belirleyen madde ile birlikte göz önünde tutulduğunda ayrı bir anlam kazanmaktadır. Sosyalist harekette liderliğin önem ve gereklerine uyan dikkat ve titizlikte kademeli demokratik seçim, denetim mekanizmasını gözden uzak tutmayan yeterli olanak. İlke maddeye yansımaktadır. Her madde böyle incelenebilir.

Yukarda, tüzüğün her maddesinin belirli ilkelerin ışığında ve o ilkeleri hayata geçirecek biçimde hazırlandığı ve böylece Parti'nin, sosyalist karakter ve niteliğini, yalnızca programı ve programına esas olan dünya görüşü ile değil, bu programı gerçekleştirmek üzere ve bununla uyumlu olarak biçimlenmiş yapısı ve işleyişi ile kazandığı belirtilmişti. Bu ilkelerin en önemlilerinden biri ve belki de birincisi «demokratik merkeziyetçilik» ilkesidir.

Nedir demokratik merkeziyetçilik: İlk bakışta birbirine karşıt birbirleriyle çelişir gibi görünen iki öğeden oluşmaktadır bu ilke. «Demokrasi» ve «merkeziyetçilik». Aslında çelişir gibi görünen bu iki öğe, yaşam içinde diyalektik bir bütün oluşturmaktadır.

Tüzüğün 67. maddesi aynen şunları söylüyor :

«Madde 67 — **Kademeler arasında uyarlığın sağlanması için, üyeler ve alt kurulların görüşlerinin en doğru şekilde üst kurula iletilmesi, üst kurulda alınan kararın da bütün bağlı alt kademelerce kesinlikle tastamam uygulanması gerekir. Bu nedenle alt kademe yöneticileri, tabanın görüş ve eğilimlerini mümkün olan en doğru şekilde üst kademeye iletmekle ve üst kurul kararlarının nedenlerini de alt kademe kurulları ve üyelere sabır ve dikkatle açıklamakla yükümlüdür. Böylece üst kurulun yerinde ve geçerli kararlar verebilmesi, verilen kararın da kesinlikle ve bütün üyelerin bilinçli katkısıyla yürürlüğe konup gerçeklik kazanması sağlanmış olur.»**

Görüldüğü üzere, herhangi bir üst kurul kararına tabanın görüş ve fikirlerinin ışığında varıldığı için demokratik esaslar işlemektedir. Buna, her üst kurulun tüzüğün muhtelif maddelerinde yol ve biçimi belirtildiği üzere mutlaka seçimle işbaşına geldiğini, «Parti'de seçmek ve seçilmenin her üyenin hakkı» olduğunu (Madde: 7) da ekleyelim. Buna karşılık, karar, tabanın üstündeki kurulca alındığı ve aşağıda belirtileceği gibi bağlayıcı mahiyette olduğu için sistem aynı zamanda merkeziyetçidir. Nitekim tüzüğün 66. maddesi de şu hükümleri içermektedir:

«Madde 66 — **Parti kurulları birbirine kademeli olarak bağlıdır. Bir üst kurulun kararı bütün alt kurulları bağlar. Her alt kademe üst kademeye karşı sorumludur ve üst kademe kurulu, bağlı alt kademe kurullarını denetler.**

Kademeler arası bağıntı ve yazışmanın dikey bağlantı yoluyla yürütülmesi asıldır. Paralel bir kademe veya kendine doğrudan bağlı olmayan alt kademe ile bağlantı ancak üst kurul aracılığıyla yürütülür. Pek ivedi ve zorunlu durumlarda doğrudan bağıntı gerektiğinde, nedeni ve sonuçları hakkında bir üst kademe yönetim kuruluna derhal bilgi verilir. Aynı şekilde ivedi ve zorunlu durumlar dışında üst kurullar, bağlı alt kademeyi aşarak doğrudan daha alt kademe ile bağıntı kurmaz.»

Maddenin ikinci fıkrası bir yanıyla demokratik merkeziyetçilik ilkesinin dolaylı bir ifadesi olduğu gibi aynı zamanda Parti'nin birlik ve türdeşliğini koruyan bir araç durumundadır.

66 ve 67. maddelerin incelenmesi bize, yerel yönetim birimlerinin ve bunlarda görev alan arkadaşlarımızın, demokratik merkeziyetçilik ilkesinin işlemesinde, aşağıdan yukarı ve yukardan aşağı nekadar önemli bir rol oynama durumunda bulunduklarını ve ilkenin başarıyla işlemesinin, birinci derecede onların bu ilkeyi özümseyip uygulamalarına bağlı olduğunu göstermektedir. Yerel yöneticiler, ne tabanın güncel, somut dileklerini ve genellikle bu dilek ve taleplerin ufku ile sınırlı görüşlerini kaydedip bunları gerçekleştirmeye yönelen pasif temsilciler durumunda olacaklardır, ne de Merkez'in iradesini Taban'da körü körüne uygulamaya yerleştirmeye çalışan basit birer uygulayıcı durumunda olacaklardır. Tabanın görüş ve eğilimlerini iletmek, en ivedi yoldan ve doğru olarak üst kurulları bu konularda bilgilendirmekle birlikte aynı zamanda yukardan gelen direktifleri, kendi tabanlarına sabır ve dikkatle açıklayan, onların bilinçli katkılarını sağlayan birer eğitici olma durumundadırlar.

Üst kurulları aydınlatabilmek, kendi kademesinde alınabilecek bir karar için durumun bütün yanlarıyla tamamen aydınlığa kavuşmasını, böylece mümkün olduğu kadar doğru bir karara varılmasını sağlamak için, kararın alınmasından önce serbestçe tartışmaların yapılması gerekmektedir. Ancak karara varıldıktan sonra, herkes sıkı bir disiplin içinde bu kararın gerçeklik ve yürürlük kazanması için elden geleni esirgemiyecektir. Tüzüğümüzün 7. madde üçüncü fıkrası da, gene demokratik merkeziyetçilikle ilgili bu kuralı açıklamaktadır:

«Madde 7 — **Parti üyesi:**

— ....

— ....

— **Parti meselelerini, bağlı olduğu organ veya kuruluşta ve onun görev ve sorumluluğu çerçevesinde en geniş özgürlük, objektif ve yapıcı eleştiri havası içinde tartışır. Parti yararına doğru ve geçerli sonucun alınmasında yardımcı olur. Konu sonuca bağlanıp yetkili organca karar verildikten sonra, kendi karşı görüşte de olsa karara uygun davranır ve kararın yürürlüğe konup gerçeklik kazanması için bütün olanaklarıyla çabada bulunur.**

— ....»

Nihayet gene aynı ilkenin değişik görüntüleri olarak kabul edebileceğimiz biçimde, tüzüğümüz bir yandan İl Temsilcileri Toplantısı (Madde: 24), Bölge Temsilcileri Toplantısı (Madde: 25), yerel birimlerde ise sırasıyla İlçe Temsilcileri Toplantısı (Madde: 33 - d) ve aylık toplantılar (Madde: 38 -f) gibi düzenli aralıklarla yapılması öngörülen toplantıları bir yandan da Genel Merkez Görevlilerini (Madde: 47) ve

Yönetim kurullarının kongrelere aday tavsiye listesi sunmalarını (Madde: 16 - 1, 33 - g, 38 - g) hükme bağlamış bulunmaktadır.

Böylece demokratik merkeziyetçilik ilkesinin, Parti içinde yukarda sayılan tüzük hükümleri ile sağlanmış olan işleyişi; herhangi bir konuda serbest tartışma ile görüş ve eğilimlerin saptanmasını, bunların karar alma durumundakį yönetim kademesine en doğru şekilde iletilmesini, ama bir kez karar alındıktan sonra, onun bütün bağlı alt kademe kurulları ve üyelerce kesinlikle, tastamam uygulanmasını, bunun için karar nedenlerinin alt kurul ve üyelere sabır ve dikkatle açıklanmasını ve onların bilinçli katkılarının sağlamasını, kararın alınmasına karşıt olanların da kararın yürürlüğe konup geçerlik kazanması için bütün olanaklarıyla çabada bulunmasını gerektirmektedir.

Bu ilke uyarınca ve bunu destekleyen kademeler arası dikey bağ sistemį sonucu olarak Parti **türdeş** olma durumundadır. Parti içinde ne kanatlara, ne de bunun başka bir biçimde ifadesi olan ister sendikacılık gibi mesleki, ister coğrafi etnik, ister gençlik gibi yaşa bağlı gruplara, gruplaşmalara yer yoktur. Tüzüğün tanıdığı tek farklı tutum 68. maddede öngörülen biçimde «Parti'nin bütün organlarında görevli bulunanlardan imkânlar oranında en az yarısının», işçilerden oluşmasının gözetilmesi yükümlülüğüdür.

Şimdiye kadar, Parti'nin muhtelif birimlerinde sürdürülmekte olan «tüzüğün özümsenmesi» çalışmalarına, demokratik merkeziyetçilik ilkesinin muhtelif tüzük hükümlerinde nasıl ifadesini bulduğu, bu ilke uyarınca nasıl bir parti yapısı ve işleyişi öngörüldüğü konusu işlenmek suretiyle bir örnekle katkıda bulunmaya çalışıldı. Son olarak belirtelim ki, dünya işçi sınıfı hareketinin pratiğinden çıkmış en sağlam ilkeler, bunlar uyarınca hazırlanmış en mükemmel tüzükler de sonunda, uygulayıcı çoğunluğun görev ve sorumluluk anlayışlarına, bilinç düzeyine bağlı kalmaktan kurtulamaz. Parti'mizin durumuna gelince, yaşam süresį henüz kısa, ama ülkemizde sosyalist hareketin bugüne kadar aldığı mesafenin, geçirilen deneylerin verdiği kazanımların da büyük katkısıyla Parti'mizde bu ilke, kıvançla belirtelim, düzenli bir işlerlik içindedir. O kadar ki, bu ilkeyle bağdaşamıyacak olanları, bağdaşmak istemeyenleri kendiliğinden içinde barındırmamacasına.

OLİMPİYATLAR VE SPOR

(Baştarafı 12. sayfada)
larında büyük başarı kazanan bu ülkenin Olimpiyat Komitesi Başkanı Manfred EWALD'ın bir soruya verdiği cevabı ile bitirelim.

«Sporda ne Demokratik Alman Cumhuriyetinin ne de başka bir ülkenin mucize yaratması söz konusu olamaz. Bakınız dünyanın mucize diye adlandırdığı şeyin ne olduğunu size anlatayım.

Herşeyden önce devletin bir amacı vardır. Rejimi sistemi ne olursa olsun, bu amaç aynıdır: Yurttaşını mutlu etmek. Biz inanıyoruz ki, herkes böyle düşünmektedir. Ayrıca şuna da inanıyoruz ki, bireylerin mutluluk içinde yürüyecekleri en güzel yol spordur. Yalnız vücut sağlığı değil insanların insanca savaşmasını ve başarı ile kendini tatmin etmesini de spor sağlar. Bunun içindir ki, spor bizde devlet politikasının temel direklerinden biridir. Ayrıca bireylerin mutluluğunun da ötesinde bireylerin daha randımanlı insanlar olmasını da toplumu yönetenler isterler. İyi beslenmiş ve iyi eğitilmiş bir vücut, yaptığı işte başarı kazanır. İyi bilgi ile desteklenen ve sitemli çalışan bir beyin gibi... Demokratik Alman Cumhuriyeti bir işçi sınıfı devletidir ve daha çalışkan, daha dayanıklı, mücadeleye daha iyi dayanan insanlara ihtiyacı vardır. Tabii yalnız biz değil her devlet, insanlarının bu niteliklere sahip olmasını ister.

Amaç, bütün milleti sporla uğraşan insanlar haline getirmekti. Öyleyse tüm ulusu kapsayacak bir alana sporu yaymak gerekiyordu. Öyleyse önce her okulda her öğrenci temel bir spor eğitimi görmeli, sonra da istediği, sevdiği, başarı sağladığı sporu seçmeliydi. Ondan sonra sıra işyerlerine gelecekti. Çalışan her insan yaşının elverdiği bir sporu zevk diye kabul etmeli, yaşı uygunsa bu işi rekabete dayanan bir şekilde, yani gerçek spor olarak yapmalıydı. Böylece işyerlerinde de iş zamanı dışında insanları damı altına çekecek ve onları sporla meşgul edecek tesisler bulunmalıydı. Ama bu da yetmiyordu, insan vardı ki, evi, çalıştığı yerden uzaktı, sporu fabrikasında ya da bürosunda değil, evinin yakınında yapmak isterdi, öğrenci vardı ki, okul dışı zamanlarını gene spora verecekti. Şu halde her mahalle veya köy, bir spor ünitesi olmalıydı... Böylece Demokratik Almanya'da toplamı sekiz bini geçen spor kuruluşları doğdu: Okul spor kulüpleri, işyeri spor kulüpleri ve mahalle veya semt spor kulüpleri... Ve onyedi milyon insan için meydana getirilen sekiz bin spor kuruluşunda bütün nüfus spor yapsa her kuruluşta iki bin kadar üye bulunacaktı. Sonra da her spor kuruluşuna yeterli tesisleri sağlamak gelecekti. Ve Demokratik Almanya bu dönemi de geçirdi. Bugün Demokratik Almanya'da onsekiz yaşından büyük olanları bir tarafa bırakırsak, 18 yaşına kadar olan nüfusun hemen hemen tamamı sayılabilecek bir gençlik ordusu, bu spor kuruluşlarına üyedir. Bir kaç yıl ara ile bütün ülkeyi kapsayan bir gençlik olimpiyatı yapılır. Spartakiad adı altındaki bu oyunlara onsekiz yaşından küçük üç kategori katılır. Ondört - onsekiz yaş arasındakiler, gençlik grubunu, altı ondört yaş arasındakiler çocuklar gurubunu meydana getirirler, ama altı yaşından küçüklerin de spor yapmaya, spor öğrenmeye ve yarışmaya hakları vardır ve 1965'den beri Spartakiadlara altı yaşından küçük olanlar da ayrı bir grup olarak katılır. 1975'de seksen binden fazla altı yaşından küçük çocuk çeşitli branşlarda yurt çapında seçmelere katılmış, kazananlar finallerde yarışmışlardır. Hem de bir olimpiyatın bütün koşulları yerine getirilerek.

Bizim mucizemiz, Montreal'e getirdiğimiz sporcuların derecelerinde değildir. Bizim mucizemiz, ülkemizin bütün çocuklarına ve gençlerine olimpiyatlara katılmak için yolları açışımızdadır. Ve dünyada hiçbir ülkenin bizden daha ileride olabileceğine inanıyorum. Küçük yaşlardan hazırlanarak ve bilinerek gelen bu sporcu ordusu yaşları onsekizi geçince, elbette spordan kopamayacaklar ve kendilerine spor alanları arayacaklardır. İşte bunun içindir ki ülkemde 17 milyon nüfusun 540 bini futbolcu lisansına, 343 bini jimnastik lisansına 168 bini atlet lisansına, 150 bini hendbol lisansına sahiptir. Yani faal sporculardır. Ülkemde toplam olarak üçyüzbin kadar spor idarecesi, ikiyüzbine yakın antrenör ve monitör, doksan binden fazla çeşitli sporların hakemi vardır. Bu rakamlara size saymadığım yirmi kadar başka sporların sporcularını da katınız, göreceksiniz ki, benim ülkemde faal sporcu, spor yöneticisi olmayan insanlar sadece sağlıkları ve yaşları elverişli olmayanlardır.

Dünya bir bütündür ve çok küçüktür. Bizim hiçbir işimiz de gizli değildir. Çoktan başarımızın mucize olmayıp çalışmak olduğunu herkes gördü. Yakında başkaları da bizim olduğumuz yere gelecek.»

Parti yaşamının temel taşları Çalışma Ekipleri

(Baştarafı 7. sayfada)
yeniden birlikte yapmışlar, tek tek okudukları sırada gözlerinden kaçan veya üzerinde durmadıkları ayrıntıları karşılıklı sorular ve çözümlemelerle daha iyi değerlendirmişler, görev alanları içinde yaptıkları ilk koordine çalışmaların dahi etkinlik ve gücünün tek tek çalışmaya göre ne kadar büyük olduğunu doğrudan görmüşler ve kısa sürede ekip çalışması rayına oturmaya başlamıştır. Bugün böyle ekiplerimizin bulunduğu iş yerlerinde Parti yayınlarını düzenli satın alıp okuyan ve düzenli küçük bağışlarını aksatmadan ödeyen, bir kelime ile aday adayı durumunda olan küçümsenmiyecek sayıda bir çoğunluk derhal oluştuğu gibi, bir tek çalışma ekibinin bulunduğu bir işyerinde bile Parti'nin kazandığı etkinlik, örneğin işyeri ve sendika temsilciliklerinin seçiminde parti üyesi veya taraftarlarının derhal ön plana çıkmasıyla somut olarak ta kendini göstermektedir. Eğitim çalışmalarına ek olarak bu dışa dönük çalışmalar da ayrıca eğitici rolünü sürdürmekte ve sonuçta, bir ekip içinde uzunca süredenberi çalışmakta olan arkadaşlarımız, bugün örgütlenme çalışmalarımız sırasında yeni yeni örgütler ve yönetim kurulları kurulurken, rahatlıkla bu yeni yönetim birimlerinde çalışabilecek bir düzeye eriştiklerini göstermektedirler. Parti'nin yenį kuruluş döneminde bulunması dolayısıyla başlangıçta bir üyenin başkanlığında tamamen aday üyelerden oluşan çalışma ekipleri, üyelerinin çalışma içinde eğitim ilkesi uyarınca yetişmelerini ve adaylık süresi sona erdiğinde tam bir üye olarak Parti'ye kazanılmalarını da sağlamaktadır. Bir işyerinde bir çalışma ekibinin göreve başlamasından bir süre sonra -ki, çalışma ekiplerinin oluşturulmasına Parti'nin kurulmasından ancak altı ay sonra geçilebildiği göz önüne alınırsa bu sürenin en fazla nekadar olabileceği anlaşılır- çalışma ekiplerinin çalışmaları aynı işyerinde yeni yeni çalışma ekiplerinin oluşturulmasına olanak vermiştir.

Örgütümüzün kurulmuş olduğu büyük illerimizdeki çalışma ekiplerinin bu dönemdeki etkin çalışmasının ve bu yolla Parti'ye kazanılacak yeni üyelerin, yaz dönemi örgütlenme kampanyasında kırsal alana, esnaf ve zanaatkâr kesimine doğru açılım gösteren Parti'nin üye bileşiminin korunması için ayrıca taşıdığı öneme daha önce işaret edilmişti. Şimdiye kadar örgütlenmiş olduğumuz sanayi bölgelerindeki il ve ilçe yönetim kurullarımıza hem çalışma ekiplerinin hızla oluşturulması, hem de hızla yeni işçi üyeler kazanılması bakımından büyük görev düşmektedir. Çalışma ekipleri genelgesinde de önemle belirtildiği üzere sırf yapmış olmak için «kâğıt üzerinde ekip oluşturmak» tan elbette titizlikle kaçınacağız. Ama bu görevimizi de savsaklamadan yerine getireceğiz.

Çalışma ekiplerinin oluşturulması, işlerlik kazanması, ekiplerde görev almamış hiçbir üyenin bırakılmaması... konusu daima gündemimizin birinci sırasında yer alacaktır. Hatırımızdan bir an çıkarmıyacağız:

Çalışma ekipleri Parti yapısının temel taşlarıdır.

OLİMPİYATLAR VE SPOR

SPORUN GEREKLİLİĞİ

Her geçen gün yaşam düzeyi yükselip değiştikçe «insan»ın kendi vücudunu, kendi doğasını kullanma biçimi de değişiyor.

Kapitalizmin getirdiği üretim şartlarına uymak insan doğasının tek düze basit ve üretimde yaptığı işden gayrısına yabancı, yeteneksiz hale gelmesine sebep oluyor. Uzun çalışma süreleri, fazla mesai gelişen teknik'in sömürme aracı olarak kullanılması bu sonucu doğuruyor.

Genel olarak yaşam yakın zamana kadar daha çok bedensel etkinlik isterken, bugün gelişen teknik ve makinalar önünde «beden» yerini gene insan doğasının bir başka parçasına «beyin» ve «sinir»e terkediyor.

Bu noktada kapitalizmin getirdiği üretim şartları ise insanları hem yeteneksiz hem de çeşitli sinir hastalıklarını içinde taşıyan bir tür haline getiriyor.

Tıpkı zaman içinde ayak parmaklarının küçülmesi gibi, kullanılmayan uzuvlar görevlerini unutma noktasına yaklaşıyorlar; kendilerine çok fazla yüklenilen uzuvlar ise insan doğasının bu yeteneksizleşen diğer uzuvlarından da yardım alamadıklarından bir süre sonra hasta birer uzuv haline gelecekler, geliyorlar. Gelişmiş Kapitalist toplumlardaki «hasta» unsurların çokluğu bunu açıkça kanıtlıyor. Örneğin ABD'de uyuşturucu madde kullanma oranları, psikiyatri hastalarının çokluğu, zaman zaman birçok kişiyi öldürmeğe kadar varan «deli»lerin ortaya çıkışı, hippyler bu görüntünün parçaları.

Oysa insan doğasını geliştirmek, onu mükemmel hale getirmek gene «insan»ın üstlenmesi gereken bir görev. Bu görevin yerine getirilmesi ise eğitimle başarılabilecek. Marx, **geleceğin eğitimi, belirli bir yaşam üzerindeki bütün çocuklar için üretici emekle öğretimi ve jimnastiği birleştirecektir, ve bu, yalnızca sosyal üretimi artırma yöntemi değil mükemmel insanların üretilmesi (yetiştirilmesi) nin tek ve biricik yöntemi olacaktır,** diyor.

Bu genel kullanımında jimnastiğin, sporun günlük yaşama girmesi toplumun bütün bireylerinin yaşamında yer alması insanın çok yönlü olarak yetişmesine, insan doğasının zenginleşmesine katkıda bulunacak bireyi gerçek yaşamı istediği fizik etkinliklere hazırlayacaktır.

Sporun amacı ve gereklilik nedeni de budur zaten.

KİTLE SPORU

Spor politikasında başarı amaç değil bir sonuçtur. Amaç olabildiğince geniş kitlelerin spor yapabilmesidir. Yani kitle sporudur. Kitle sporu hedefine yaklaştıkça başarının artacağı açıktır. Bir piramidin tabanı ne kadar geniş olursa yüksekliği de o oranda artabilir.

Kitle sporunu yapabilmek ve yaygınlaştırabilmek ise büyük yatırımları ve köklü değişiklikleri gerektirir. Bu ise ancak halk sağlığını düşünen, tercihini halktan yana yapabilen bir düzenle mümkündür.

Gerçekten bugün halkın, kapitalist ülkelerde ne çalışma koşulları, ne yaşamak için gerekli asgari ihtiyaçlarını sağlayacak çalışma zamanı spora olanak tanımadığı gibi, spor yapmaya elverişli alan ve araçları da sınırlıdır.

	Türkiye Cumhuriyeti	Demokratik Alman Cumhuriyeti
NÜFUS	40 Milyon	17 Milyon
LİSANSİYE SPORCU SAYISI		
FUTBOLCU	45.908	540.000
GÜREŞÇİ	4.046	14.000
GÜREŞÇİ GENÇ	—	2.160
GÜREŞÇİ YILDIZ	—	6.115
ATLET	2.838	168.000
JİMNASTİKÇİ	49.000	343.000
HENDBOL	—	150.000
...	...	...

KAPİTALİST ÜLKELERDE SPOR ANLAYIŞI

Sporun insanların gelişmesi amacına dönük kullanılması kapitalist ülkelerde söz konusu değildir. Çünkü kapitalizmde amaç kitlelerin sağlıklı bir biçimde gelişmesi değil, sermayenin kâr etmesidir. Kapitalist ülkelerde spor anlayışı egemen sınıflar tarafından geniş yığınlara bir «yarışma» olarak gösterilir. Sonuçta kitleler «seyircilik» vazifesini görürler. Sermaye kendi sömürü mekanizmasını saklamak, kitleleri oyalamak için sporu bir uyutma aracı olarak kullanmak zorundadır. Sporla politikanın ilişkisini sürekli arka planda tutmak amacıdır sermayenin. Geniş yığınların spor yaparak kendilerini geliştirmesine, toplumsal yaşam içersinde uyumlu, güçlü, düşünebilen kişilere katiyen tahammülü yoktur.

Devletin spora ayırdığı paralar daima yukarıdaki amaçlara hizmet gayesi gözönüne alınarak harcanır kapitalist ülkelerde.

Spor kapitalist ülkelerde bir ayrıcalık bir ticari etkenlik, ve ideolojik afyonlama olarak belirir. Spor kapitalist ülkelerde emekçi kitleler için bir ihtiyaç haline gelmemiştir. Toplum düzeni onlara bu ihtiyacı duyurmamıştır. Sermayenin insanları alabildiğine kullandığı, posasını çıkarttığı bir devirde, emekçi kitlelerde spor yapacak güç bile kalmamaktadır.

Yelken, tenis, kayak v.b. gibi sporları yapabilmek ise herkesin harcı değildir. Ancak zenginlerin imkânı vardır bu sporları yapacak yerlerde bulunabilmek için. Sporun ticari meta gibi kullanılması yüzünden yıldızlar, şampiyonlar yaratılır. Bunların sırtından para kazanmak için gerekli müsabakalar organize edilir, reklamlar yapılır. Spor geniş yığınların uyutulmasında etkin bir biçimde kullanılır. Hele azgelişmiş ülkelerde gençliğin bilinçlenmesini önlemek, onu sınıf mücadelesinden uzak tutmak için spor yapmadan dar bir seçkin kadro ile oyalamak çok önemlidir. Kapitalist ülkelerde sporun bu niteliklerini en iyi sergileyen örnek futboldur. En yüksek seyirciyi çeken futbol kitle sporu olmaktan uzaktır kapitalist ülkelerde. Sporcudan çok seyirciye ihtiyaç gösteren futbol için kulüpler işletme ve verim hesabına dayanan birer ticari şirket haline gelmiştir. Verim için yıldızlar gerekir, çünkü seyircinin stada gelmesi şarttır. Yıldız sporcu yoksa çeşitli yollarla yaratılır. Bu yıldızlar tıpkı kapitalist üretimde çalıştırılan diğer insanlar gibi tek düze, ömürlerini antremanlarda ve yarışma sahalarında geçiren, kazanmaktan başka birşey düşünemeyen birer «yarış atı»dır. Bu kişiler için gerçek anlamda spordan değil, olsa olsa derinlemesine bir dopingden bahsetmek sözkonusudur.

SINIF MÜCADELESİNDE SPORUN YERİ

Kapitalist ülkelerde sömürü çarkının bir parçası olarak kullanılan spor, toplumu uyutma, oyalama için kullanılan spor açıktır ki sınıf mücadelesinin bir aracı haline gelmiştir.

Kitle sporunun yapılabildiği ülkelerde ise kitleleri geliştirmek insan doğasını mükemmelleştirmek görevi ile spor gene bir sınıf mücadelesi aracıdır.

Sporda başarının bu anlamda değerlendirilmesi sınıf mücadelesinin yarışma sahalarına aktarılmasını getirmiştir. **Sporda başarı bir ülkenin ekonomik, politik, kültürel düzeyinin bir aynasıdır.** Kısaca o ülkenin toplumsal düzeninin değerlendirilmesidir.

Bu durum sporu politik hale getirmekte, politikanın ayrılmaz parçası yapmaktadır. Uluslararası yarışmalar politikanın spordaki görüntüsü olmaktadır. Uluslararası yarışmaların en gelişmişi olan Olimpiyatlar da toplumların, politikaların, sistemlerin yarıştıkları birer spor alanıdır.

OLİMPİYATLAR

İlk olimpiyatlardan buyana (1894) politika etkisini yitirmemiştir. ABD'nin İngiltere'ye karşı verdiği üstünlük kavgası bu olimpiyatlarda kendisini göstermiş, 1936 olimpiyatları faşizmin ideolojik saldırı alanı olmuştur.

1952'ye kadar olimpiyatlara Sosyalist ülkeler alınmamış, SSCB ilk olarak 1952 olimpiyatlarında yarışmıştır.

1952'den sonraki olimpiyatlar ise artık toplumsal sistemlerin yarıştıkları birer spor alanıdır ve 1960'dan itibaren de Sosyalist ülkeler ilk sıralarda yer almaya başlamışlardır.

Montreal olimpiyatlarının bu açıdan da değerlendirilmesi gerekir. Montreal Olimpiyatlarında SSCB madalya sıralamasında birinci olurken en çok madalya alan ilk on ülkenin yedisi Dünya Sosyalist Sistemine bağlı ülkelerden oluşuyordu.

Kapitalist sistemi uygulayan sadece üç ülke ilk ona girebiliyordu.

Olimpiyatlara katılan Sosyalist Sisteme bağlı onbir ülkenin aldığı toplam madalya sayısı 121 Altın, 107 Gümüş, 116 Bronz olmak üzere 344 madalya ederken, Sosyalist olmayan bütün ülkelerin topladıkları madalya sayısı 80 Altın, 96 Gümüş, 106 Bronz olmak üzere 282 madalya ediyordu.

Bu 282 madalyanın büyük çoğunluğunu da sömürülmelerine ve ırk ayrımı baskıları altında tutulmalarına rağmen emperyalist ülkeler adına yarışan zenci sporcular alıyorlardı.

Ve Türkiye artık hiç madalya alamıyordu. Ama bir Demokratik Alman Cumhuriyeti 17 milyon nüfusu ile ABD'nin de üzerine çıkıyor ve ikinci sıraya yerleşiyor, spor üzerine söylediklerimizin en canlı delili oluyordu.

Yazımızı Dünya Sosyalist Sisteminin bir ülkesi Demokratik Alman Cumhuriyetinin, kitle sporunu uygulayan ve Montreal Olimpiyat-

(Devamı 11. sayfada)

ÇARK BAŞAK ● **Türkiye İşçi Partisi Merkez Yayın organı** ● Sahibi: Türkiye İşçi Partisi adına **Behice BORAN** ● Sorumlu yazı işleri müdürü: **Nurdan ORPEN** ● 15 günde bir yayınlanır ● Yönetim yeri: TİP Genel Merkezi, Nur'u Ziya Sok. 17/5 Tünel - İSTANBUL Tel: 45 92 01 ● Abone: 24 sayı için 35.— TL. Yurtdışı: 70.— TL. ● Dizgi-Tertip: **Başaran Matbaası** ● Baskı: **Ufuk Matbaası** — Tel: 26 43 09